ATEITIS

1955 M.
BIRŽELIS, NR. 6

ATEITIS eina nuo 1911

KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

1955 METAI NR. 6

BIRŽELIS — JUNE

☆

VYR. REDAKTORIUS — Paulius Jurkus

REDAKCIJOS KOLEKTYVAS — J. Baužys, G. Botyrius, Kun. J. Petrėnas, D. Vebeliūnaitė.

ADMINISTRATORIUS — Kun. V. Dabušis

Redakcijos ir administracijos adresas:

ATEITIS, 916 WILLOUGHBY AVENUE, BROOKLYN 21, N. Y., U. S. A.

Prenumerata metams $5.00 pagal U. S. dol. kursą.

Garbės prenumerata metams $10.00. Atskiro numerio kaina 50c.

☆

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Published monthly, except July and August, by the Lithuanian Catholic Youth Association

"Ateitis",

916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Subscription $5.00 per year. Single copy 50c.

*

Entered as second-class matter at the post office at Brooklyn, New York, March 31, 1950 under the Act of March 3, 1897.

TURINYS

Alfa Sušinskas — Dirbti ir ilsėtis 121
Vlada Prosčiūnaitė — Šatrijos Ragana 122
Romualdas Kisielius — Gyvenimas svajonėse (eil.) 123
Elona Marijošiūtė — Pasaka 124
Kęstutis Keblinskas — Mūsų veikimas — ar tuo keliu? 125
Zenonas Ivinskis — Lituanistikos mokslo padėjo atgimti lietuvių tautai (pasikalbėjimas) 128
J. Gerdvilionė — Parugės daina (eil.) 130
Pastabos pastabėlės 131
Nauji diplomai — nauji keliai 132
Antanas L. Kazlas — Pavasaris fakiras (eil.) 134
Jonas Staškevičius — Motina 135
Audronė Kuolaitė — Bažnyčios varpai (eil.) 135
N. Narutė — Vaikystė, Malda, Vasaros lietus (eil.) 136
Ras. Sakalauskaitė — Kilni mergaitė 136
Rasa Augiūtė — Lietuviška dvasia namuose 137

SPORTAS

Vytautas Grybauskas — Lietuvos gimnazija ir krepšinis 138

DARBAI IR ŽMONĖS

A. Dagilėlis — Vakar gavau laišką iš kun. V. Dabušio 139
J. Jūrėnas — Prof. A. Alekna — istorikas 140

PLAČIAME PASAULYJE 141

Viršelio 1 psl. — Pavasario žiedai

Viršelio vinjetė dail. T. Valiaus

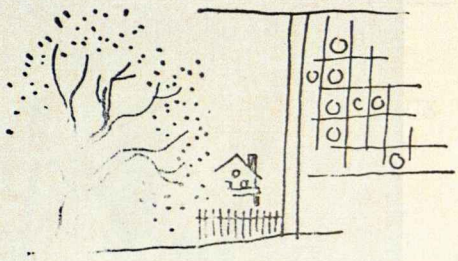

DIRBTI IR ILSĖTIS

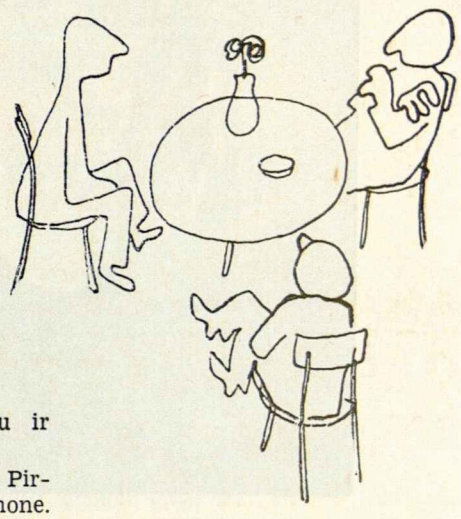

ALFA SUŠINSKAS

Mieli Draugai,

viltingai ir kietai sutaupę, ar iš tėvelių gavę keliasdešimt dolerių, iš tolimų ir artimų distancijų jūs vyksite stovyklauti į kurią nors pasirinktą vasaros stovyklą.

Ne koks nors ypatingas gamtos grožis ir ne kokie nors ypatingi, specialūs pasimatymai trauks jus vienon draugėn; ir ne poilsio troškimas išvilios jus iš laikinųjų jūsų namų: kur kitur jūs gal geriau ir daugiau atgautumėte nuo darbo pailsusias savo jaunąsias jėgas...

Ateitininkiškoji idėja, liepsnojanti jūsų širdyse, išvadins jus į vasaros stovyklą, kad joje pagyventumėte bendru didžių idealų gyvenimu, kad pajustumėte tų idealų plakimą vienminčių širdyje, kad nauju, idėjiniu spindulėliu nušviestumėte savo žvalų jaunystės protą ir kad pamatytumėte, kad ne vieni esate su savo kovojamąja idėja...

Stovyklavimo tikslų yra įvairių. Kaikas stovyklavimą supranta kaip lengvą ir nerūpestingą, dykaduonišką laiko leidimą, kaip progą gerai išsidūkti, kaip pramogą, kurioje reikia daug valgyti, ilgai miegoti ir būtinai "beizbolą" ar "besketbolą" ilgiausias valandas lošti...

Mums gi, šio krašto svečiams, su savo pavergtosios Tėvynės laisvės ir kovos dvasia čion atvykusiems, tradicinis stovyklavimo tikslas yra visai kitoks. Mes vykstame stovyklauti ne dėl to, kad nors ir smagiai, bet vėjais praleistume brangų laiką; mes stovyklaujame, kad reikšmingus organizacinės saviauklos darbus nudirbtume ir kad, ideologiškai besišviesdami, gražiojoj Viešpaties gamtoje kartu ir pailsėtume.

O dirbti yra tiek daug ko! Pirmiausia praturtėti idėjine išmone. Idėjinis lėkštumas yra kenksmingas dalykas. Degti savo idėjomis bei idealais, dėl jų kovoti ir kartu neišmanyti, dėl ko taip daroma,— yra nenuoseklu, neišmintinga, o dažnai net ir kenksminga: tvirtai nepagrįstas ir nesąmoningas idealizmas neretai katastrofingai sudūžta, palikdamas po savęs išniekinimą viso to, dėl ko dar taip nesenai buvo kovojama... Taigi bestovyklaujant praturtinti savo idėjinį lobyną.

Bendras stovyklinis gyvenimas remiasi drausme. Ir ne betkokia, o idėjinė bei organizacinė. Ši drausmė yra labai svarbus veiksnys organizacinei saviauklai: idealistas kovotojas be pakankamos ir tinkamos drausmės nėra atbaigtas ir kultūringas idealistas. Stovyklinė drausmė taip pat auklėja stovyklautojus, jiems padėdama persiimti ateitininkiškąja dvasia, kuri yra būtina ateitininko gyvenime. Bendras stovyklinis gyvenimas yra kartu drausmės mokykla ir jau turimos drausmės egzaminas.

Mūsų stovyklinis gyvenimas yra ir savo kūrybinių jėgų pademonstravimas. Iš viso, bendras stovyklinis gyvenimas siekia didesnio kūrybinių jėgų išplėtojimo. Tai yra svarbu, nes kūrybinis pajėgumas daugiausia charakterizuoja žmogų kaip protingąjį Viešpaties kūrinį. O idėjų bei idealų žmogui kūrybinis pajėgumas yra ypač būtinas: juo kūrybingesnis yra idealistas, juo naudingesnis jis yra ir savo siekiamiems idealams, juo plačiau ir reikšmingiau jis gali pasireikšti idėjiniame gyvenime.

Stovyklauti suvažiuoja įvairių charakterių stovyklautojai. Kaip žmonės jie yra viskuo skirtingi, bet kaip vienos organizacijos nariai jie visi yra tokie pat: vienas kitam artimi, savi. Dėl to stovykla yra viena idėjinė šeima, kurios nariai yra broliai ir seserys. Čia vyresnieji padeda jaunesniesiems ir visi kartu tramdo savo asmenines ambicijas, stovyklos gerovės, o ne savo asmens naudos bei patogumo siekdami.

Pagaliau katalikai stovyklautojai savo kūrybingąjį darbą ir gyvenimą stovykloje praleidžia Viešpaties akivaizdoje, Jam besimelsdami, savo pastangas beaukodami, Jį prašydami tėviškos globos savo darbams ir siekiams.

Stovyklauti reiškia ne išdykauti, bet didelį darbą dirbti!

Savaime suprantama, kad visą rimtąjį stovyklavimo darbą gaubia ir poilsio nuotaika, ant stovyklaujančių išsiliejanti gaiviais, linksmais saulės spinduliais, kvapiu medžių ir žiedų aromatu, tinkamu nuošalumu nuo pasaulio triukšmo, derama rimtimi ir kūrybingu tykumu.

Mieli Draugai, iš širdies linkiu jums sugrįžti iš stovyklos į savo šeimų lizdelius tvirtais idealistais, skaidriomis širdimis, kilniais jausmais ir didesniu lūkesčiu sulaukti tos palaimintos dienos, kada stovyklos vėliavą galėsime iškelti išlaisvintosios Lietuvos Žemėje...

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

Dail. V. Vilimas

Atlaidų metu procesija Lietuvoje

ŠATRIJOS RAGANA / VLADA PROSČIŪNAITĖ

Studijas apie didžiuosius žmones mėgstama pradėti jų biografijom ir baigti jų nuopelnais. Šis mažas straipsnelis nepretenduoja į studiją, dėl to tegul skaitytojai atleidžia, jei šį kartą pasielgsime kitaip: nesigilinsim nei į metus ar įvykius, nei į gyvenimo detales ir praleisim neanalizavę atskirų kūrinių pagal įprastines literatūros istorijos taisyklės.

Šiuo kartu mums rūpėtų pažvelgti į Mariją Pečkauskaitę kaip į gyvenimo menininkę. Šitas terminas jau yra lyg ir prigijęs prie jos asmens, bet ką gi jis savo esme reiškia, ir koks jo turinys?

Vienose diskusijose buvo iškilęs klausimas: koks yra skirtumas tarp gyvenimo menininko ir pilnutinės asmenybės termino, suformuluoto prof. Šalkauskio. — Pilnutinė asmenybė yra visų žmogaus galių išvystymas, Dievo malonės pašventintas ir gaivinamas. Pilnutinis žmogus yra išpruseęs intelektualiai, jautrus grožiui, tvirtas savo doriniuose principuose, ištikimas savo meilėje. Tuo tarpu gyvenimo menininkas gali būti ir nemokąs daugybos lentelės gatvių šlavėjas, ir nepažįstąs Picasso taksi šoferis, ir niekad negirdėjusi apie Šekspyrą namų šeimininkė. — Pilnutinis žmogus sielojasi dėl savo neišvystytų gabumų, jis jaučiasi atsakingas už visus talentus, glūdinčius jo sieloj. Gyvenimo menininkas, net dažnai nežinodamas savo talentų, dėl jų nesisieloja, bet plakasi savo mažyčiam ribotam pasaulėly ir atiduoda pilną duoklę Dievo garbei ir žmonių gerovei.

Būti gyvenimo menininku yra natūralus, įgimtas, intuityvinis gabumas (pats meno terminas suponuoja intuiciją), pasiekiamas be ypatingų pastangų; būti pilnutiniu žmogum — yra ilgo, kieto ir sąmoningo darbo vaisius, nuolatinio budėjimo ir valios pastangų rezultatas.

Kada pilnutinė asmenybė, t. y. asmens pilnatvė dar susitinka ir susilieja su pulsuojančiomis, intuityvinėmis "menininko"' jėgomis, — tada sušvinta tautų gyvenime žiburiai, kurių vieną mūsų tautos istorijoj vadiname Šatrijos Raganos vardu.

Ji buvo viena iš pirmųjų mūsų rašytojų, kilusi iš inteligentiškos šeimos (šalia Petkevičaitės-Bitės). Jei Žemaitė buvo tiktai gyvenimo menininkė, tai Šatrijos Ragana yra kažkas daug daugiau: ji moteris jau su gimnazijos mokslu, nors kursą dėl menkos sveikatos turėjo išeiti namie; ji keturis semestrus studijavo Šveicarijos universitetuose, o anais laikais aukšto mokslo siekianti moteris nebuvo dažnas reiškinys; jinai jau priklauso prie tų, kurie sąmoningai plėtoja savo galias, jausdami atsakomybę už jų panaudojimą (ar nepanaudojimą), sekdama principą, kad Dievas atima talentus iš tų, kurie jų nepanaudoja.

Talentą, kurį Marija gavo iš Dievo — pirmiausia padagoginį talentą, ji grąžino savo tautai, kaip kapitalą su dideliais nuošimčiais. Išėjus tik pusę universitetinio kurso, ji davė mūsų tautai keturis didelius pedagoginius veikalus ir eilę auklėjimo straipsnių. Tegul tie veikalai yra tik didžiojo pedagogo Foersterio populiarizacija, bet lietuviškai patiektos Foersterio idėjos anų laikų skurdžioj lietuvių raštijoj buvo milžiniškas įnašas.

Nesvarbu, kas nuvedė Mariją į Foersterio auditoriją — aplinkybės ar gyvenimo menininkės aštri intuicija. Svarbu yra tai, kad per ją į mūsų tautą atėjo beveik pil-

na krikščioniškai pedagoginė sistema.

Gyvenimo menininkės intuicija kreipia Marijos žvilgsnį ir kita kryptim: nuo dvasinių, religinių, pedagoginių aukštumų, nuo intelektualinio prado į praktinį, ekonominį: jinai išeina bitininkystės kursus ir duoda tris praktiškas knygeles apie bičių auginimą.

Ties tomis bitėmis taip ir norisi stabtelti. Ties tuo mažyčiu Dievo padarėliu, kurio avilys, man rodos, o ne kas kita, turėtų būti laikomas devintuoju pasaulio stebuklu. Pro bites, pro avilį kažkaip praregim tą dvasiškai psichologiškai taikią epochą, kurioje Marija gyveno, tą Dievo, gamtos ir žmogaus vienybę, kuri yra siaubingai suardyta mūsų amžiuje: kam auginti bites, jei medų galima pasidaryti sintetiškai, ir dar jį "homogenizuoti", ir kam statyti avilius, jei mokame pasistatyti sprausminius lėktuvus... Marija yra atstovė generacijos, kuri ir bičių avily ir planetų keliuose matė pasaulio harmoniją ir Dievo išmintį. Mes šiandien žvelgiam su tylia nuostaba į aną šviesią generaciją, nes esame vaikai amžiaus, kuriam daro įspūdžio ne pasaulio harmonija bet jo suardymas, — ne bičių avilys, bet atominė bomba. Atomine bomba galutinai sudaužė žmogaus pagarbą gamtai kaip Dievo kūriniui, nes žmogus jau moka tą kūrinį susprogdinti, kada jam patinka. Marija buvo atstovė pasaulėžiūros, kuri jungė dangų su žemę religingoj, idealistinėj žmogaus sieloj, kuri Dievo jieškojo ir Jį pergyveno natūraliu būdu — per visą regimąjį pasaulį. Šiandien žmogus Dievo jieško nenatūraliu būdu —ne regimuose pasaulio daiktuose, ne žvaigždėse ar bičių avily, bet neregimuose, tamsiuose dvasios užkampiuose. Į Dievą jis eina skaudžiu, ilgu ir tamsiu keliu: per pasąmoninius, neaiškius Freudo kompleksus; per šeštąjį Dievo įsakymą, įrištą į Dr. Kinsey viršelius; aplenkdamas klausyklą, jis eina per psichiatrų kabinetus, nebiiodamas, kad jo atvejis bus "moksliškai" įrašytas į rekordų knygas... Žmogui visvien reikia nuodėmių išrišimo—jei ne iš Dievo, tai iš psichiatro. — Tai yra keliai, kuriuo modernusis žmogus eina į Dievą, iš bodėjimosi, persisotinimo, "frustracijų" ir kompleksų. Modernus pasimetęs žmogus nebėra gyvenimo menininkas, kurį intuicija vedė į Kūrėją trumpiausiu, neskausmingu keliu—per bičių avilį, t. y. per gamtą, ir per Didįjį Įsakymą: Mylėti Artimą — t. y. per žmogų.

Laimingos aplinkybės Mariją nuvedė studijuoti į neutraliuosius Vakarus, o ne į Maskvą ar Varšuvą, iš kurių universitetų mūsų jaunuomenė parsiveždavo svetimtautes žmonas ir nihilistinę pasaulėžiūrą. Aniems laikams ir anai geografijai pasakymas "ex oriente lux" visai netiko...

Marija nestovi kryžkelėj tarp dviejų tautų, apsisprendimo draskoma: joje taip nuostabiai susijungė konservatyviosios ir moderniosios tradicijos, lenkiška aristokratinė dvasia su naująja lietuviška demokratija. Būdama bajoriško kraujo, ji neišvengiamai jaučia sentimentą lenkiškai bajoriškai kultūrai, kuri tokia ši ima dvelkia iš Senojo Dvaro. Bet iš kitos pusės ji perdvelkta Vakarų Europos vėjų, ji jau pasirenka sąmoningai krikščioniškas, demokratines pozityvias idėjas, atmesdama tuometines bajorijos ydas. Ir čia gyvenimo menininkės intuicija jai nušvietė žarijas, kurios buvo užkastos ano meto bajoriškos kultūros pelenuos.

Natūralu, kad šeimoj buvo kalbama lenkiškai. Tačiau, kad žemaitiškas "liežuvis" ne tik nebuvo niekinamas, bet ir naudojamas, tai jau didelė išimtis bajorų (kad ir nusigyvenusių) tarpe.

Kaip ir daugumos ano meto inteligentų Marijos sąmonėj konfliktų tarp lietuvybės ir lenkiškumo nėra. Jos personažai — daugiausiai šviesūs, inteligentiški lietuviai, demokratiškai nusiteikę dvarininkai, ir ne paskutinėj vietoj — vaikai. Jos lietuviškumas yra labai paprastas — be įspūdingų apsisprendimų ar "atsivertimų" istorijų. Gyvenimo menininkės intuicija sujungė į vienybę pozityviuosius bajorijos bruožus su šviesiais demokratiniais bruožais, sujungė nuoširdžiai ir paprastai ir davė tokius nuoširdžius ir paprastus personažus kaip Viktutę ar Dr. Antaną.

Marija nėra kovotojo—agitatoriaus—pranašo tipas. Ji nesvaido šūkių ir neneša vėliavų: negrūmoja priešam ir nešaukia draugų į kovą. Ši didžioji gyvenimo menininkė pirmoj eilėj saugoja tai, kas tautai ir žmogui brangiausia — tikėjimą, dorą ir tautybę — o saugojimas ar nereiškia nuolatinio budėjimo...

Šiandien ir mes esam pašaukti uždaviniui — gyvenimo menininko uždaviniui — įjungti Naujojo Pasaulio pozityvinius laimėjimus į lietuviškas tradicijas, saugoti neįkainojamą turtą — tikėjimą ir budėti — ties mūsų šviesiu lietuvybės rūbu.

ROMUALDAS KISIELIUS

GYVENIMAS SVAJONĖSE

Per ūkanotą ateities rytojų
Minties žingsniu gyveniman einu...
Žiedai svajonių pinas man po kojų,
Žiedai žmogaus svajonių amžinų!

Čia mano norai, viltys ir siekimai,
Čia mano veido šypsena tyli,
Čia meilės posmų nerašyti rimai
Ir rožės žiede paslaptis gili...

Aidų garsais pabirę skraido žodžiai,
O liūdnos akys jieško švyturių,
Kai nusivylęs, melancholiškai, nuobodžiai
Aš mintyse gyvenimą kuriu.

Ir per miglotą ateities rytojų
Prasmės gyvenimui atnešt einu...
Žiedai svajonių pinas man po kojų,
Žiedai žmogaus svajonių amžinų...

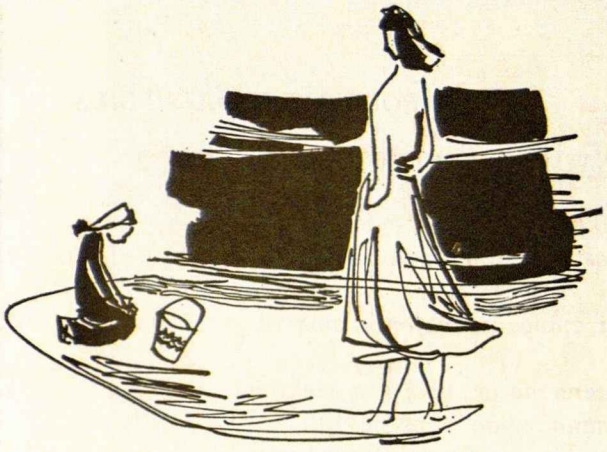

ELONA MARIJOŠIŪTĖ

PASAKA

Sakė man: "Parašyk pasaką! Apie bet ką, tik turi būti nauja, dar negirdėta".

Bet tų pasakų tiek daug ir tokių įvairių! Argi man surasti dar niekam negirdėtą?

Jieškojau knygose, jieškojau žmonėse. Daug gražiausių pasakų pripasakojo, bet naujos neišgirdau.

Išėjau į gamtą.

Ir vėl pabiro, pasipylė. pasakos...

Pasakojo man pakelės žolės, ir jų pasaka buvo apie kasdien pro šalį skriejančias mašinas, pro kurių langus matosi vaškiniai veidai, retai pažvelgią į gėlę laukuose ar į mėlyną dangų. Praskrieja veidai ir vėl grįžta, lyg pasmerkti vis skubėti pirmyn ir atgal, kad neliktų laiko gyventi. Pasakojo žolė apie dulkes ir mažus akmenukus, kurie kasdien viens į kitą skaudžiai trynės, girgždėjo neapdairių padangų malami. Pasaka buvo sena ir apdulkėjus...

Nuėjau į pajūrį.

Čia erdvė, oras, saulė! Po kojom švarutis, ilgai čia gulėjęs, jūros daug kartų skalautas smėlis. Kiek jis matė linksmų, nerūpestingų žmonių ateinančių, praeinančių ir nebegrįžtančių!! Gal jis paseks man negirdėtą pasaką? Smėlis laisvas, klajūnas. Visagalis vėjas jo likimą tvarko. Jo pasaka turėtų daug naujo atidengti, ji turėtų būti linksma, žavi, laki kaip svajonė! Užklaustas smėlis subruzdo, sublizgo mano delne, daugybė mažyčių smiltelių sušvito auksiniu šypsniu ir pradėjo pasakot. Pasakojo apie mažą, papūrusiais plaukeliais mergytę, žaidžiančią smėlyje. Ir mačiau, kad šalia stovėjo mėlynas kibiriukas su geltona rankinėle ir aprengtais ančiukais ant šonų. Mergytė rimtai baigė rausti duobelę, paskui pasiėmė kibiriuką ir nubėgo, nuriedėjo prie jūros vandens pasigauti. Bet pamatė ji ten perlinių sraigių kiautelių. Užmiršo mergytė laukiančią duobelę, kurią vėjas jau baigė užpustyti. Ji atsidėjus plovė, skalavo perlinius kiautelius ir dėjo juos kibirėlin — mamytei dovanėlę parnešti. O šiltas vėjas suko, raitė šilkines garbanėles ir nesakė, kad duobės jau nebėr...

Prabėgdamas vėjas kažką pūstelėjo. Smėlis atsiduso ir išslydo man pro pirštus...

Aš stovėjau susimąsčius. Bet ir ta pasaka nebuvo nauja.

Įbridau į jūrą. Pribėgo maža vilnelė ir apkabino man kojas. Paglosčiau linksmutę vilnelę ir paprašiau pasekti man pasaką. Ji pasigavo mažą skiedrelę ir, supuodama ją iš rankos į ranką, pradėjo pasakoti apie undinių pilis giliai dugne, kur žali maurai, kaip rudenį voratinkliai tingiai draikosi aplinkui... apie...

Šūktelėjo praskrisdama žuvėdra, vilnelė paliko skiedrą man prie kojų ir nutolo, nepabaigus gelmių pasakos.

Bridau gilyn. Turėjau surasti kažkur dingusią bangos dukraitę ir liepti jai baigti pasaką. Žengiau žingsnį. Bet nepatiko jūrai mano smalsumas! Užsirūstino išdidžioji jūra, sustingo, susigūžė valandėlei, o aš, nepastebėjus klastos, ėjau tolyn. Staiga atvėso. Debesys, jūros pusbroliai, užstojo saulę. Aptemo. Nusikvatojo žuvėdra. Jūra metė į mane žalią, pikto džiaugsmo žvilgsnį ir paleido vėją iš gelmių. Jis įsisuko į plaukus, draskė, tėškė į akis! Bangos svaidė putom, šliaužė, artinos iš pasalų šnypšdamos kaip gyvatės. O jūra alsavo vis giliau, tamsiau, pikčiau! Smėlis cypė, šaukė grįžti atgal! Bet manyje įsižiebė noras bristi į bangas, pajusti jų draskančią jėgą, nusikvatoti, kad visi krantai girdėtų ir jūrai galiūnei plaštaka kirsti per veidą!

Atūžianti banga šliukštelėjo sūraus vandens į akis ir, sugriebus galingom rankom, pasiūbavo ir sviedė ant kranto. Vėjas patapšnojo jūrai per petį, ir nusikvatojo abu baisiu juoku...

Mėnesio šviesoj smėlis buvo tylus, ramus kaip gražus sapnas. Prie mano rankos švelniai prisiglaudus ilsėjos skiedrelė. Mes buvom tokios mažytės toj mus supančioj tylioj didybei. Prieš akis tyvuliavo jūra. Joje dabar nardė žvaigždės. Užsnūdusios vilnys telkšnojo prie kranto.

Įsiklausiau, ir štai tyliai, tyliai pradėjo jūra ošti. Ošė, sakė apie žmones jieškančius, kovojančius, apie silpnus audrų blaškomus, apie smalsius — naujų pasakų jieškančius. Pasakos buvo akimirkom žiaurios, audringos, traukiančios į gelmes, akimirkom vėl gražios, kilnios ir pilnos žavėsio.

Ir supratau, kad visos pasakos senos, kaip žvaigždėta jūra, kaip tylus smėlis, kaip nestojantis laikas. Ir supratau, kad tik ta, kurią pati jaučiu — yra negirdėta pasaka...

KĘSTUTIS KEBLINSKAS

"Veikiam, veikdami veikimą,
Kai pažiūri — juokas ima..."

MŪSŲ VEIKIMAS — AR TUO KELIU?

Taip kadaise rašė mūsų visų mėgiamas Untė Šalapinis, prisidengęs Istoriko slapyvardžiu. Ir visai teisingai, nes veikiame visi, kuriems bent kiek rūpi mūsų judėjimas. Tiesa, yra ir tokių, kuriems sava organizacija visai nerūpi, bet apie juos čia nekalbėsime. Žodžiu, veikiam visi — vieni daug, kiti mažai, treti bent kalbam apie veikimą. Veikimas pasidarė mūsų šūkis, išrašytas didžiosiomis raidėmis mūsų vėliavose. Nebuvo stovyklos, kurioje apie veikimą nenešnekėtume, ir jei reikėtų surasti amžinai neišsisemiančią temą, ji, be abejo, būtų "Kaip pagyvinti mūsų veikimą".

Užtat visai nenuostabu, kad mes, taip susirūpinę savo veikimu, kreiptume jį tą linkme, kuri atneštų konkrečiai matomus rezultatus. Juk yra labai sunku dirbti tikslui, kuris yra tolimas ir beveik nepasiekiamas. Sunku dirbti, jei to darbo pasėkos nėra lengvai apčiuopiamos, jei po metų negali pasididžiuoti, kad štai toks ir toks konkretus darbas padarytas. Užtat

savo veikloje pabrėžiame tas sritis, kurios žmonių akyse rodo mus veikliais ir nemiegančiais.

Draugovė nebus mums draugovė, jei per metus nesurengs dviejų pasilinksminimų, gegužinės ir metinės šventės. O jei kuri draugovė tiek judri, kad net suorganizuoja kokį minėjimą visuomenei, mes ją laikome viena iš veikliausių. Tie dalykai labai gražiai atrodo surašyti veiklos pranešimuose, žmonių aiškiai matomi, o ir patiems nariams sudaro nuotaiką, kad, va, smarkiai veikiama.

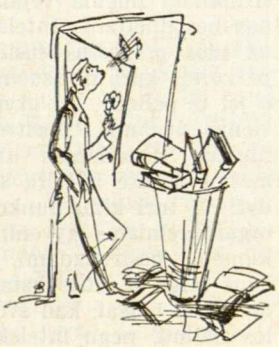

Susirūpinęs draugovės veikimu

Visi šie vitrininiai mūsų organizacinio gyvenimo reiškiniai turi savo vertę, ir nieko blogo, kad draugovės juos praktikuoja. Yra tik negerai, kad sukaupus visas jėgas konkretiems veiklos rezultatams atsiekti, mes dažnai pamirštame ar neturime laiko pagalvoti, kur yra tikrasis mūsų sąjungos tikslas, kokia mūsų veikimo prasmė, ką savo veikla turime pasiekti. Įjungiame antrąjį bėgį ir riedame, nežiūrėdami — kalnas ar pakalnė. Taip įsigilinam į patį važiavimą, kad nesustojame pagalvoti, ar tuo keliu važiuojame. Be to, toks vaikymasis konkrečių, matomų pasiekimų dažnai yra lengvesnis, nes pažvelgimas į savo veiklos prasmę, gali priversti mus keisti savo darbo vagą, o kiekvienas pasikeitimas, kiekvienas naujas dalykas reikalauja daugiau pastangų, daugiau kūrybiškumo. Taigi,

mes vaikomės konkretaus ir lengvesnio, retai tepagalvodami apie savo judėjimo prasmę.

Statomės kluoną, bet pamirštame, kad jis bus nereikalingas, jei nepurensime dirvonų ir pražiopsosime sėjos metą.

Pagrindinis mūsų, studentų ateitininkų, uždavinys yra ruoštis gyvenimui. Gyvenimui, betgi, ruošiamės ne vien organizacijos ribose: ruošiamės jam universitetuose, kaupdami žinias, ruošiamės savo asmeninėmis studijomis, stebėdami savo aplinką ir ją interpretuodami. Gi mūsų sąjungos tikslas yra suvesti visus greta organizacinio ruošimosi aspektus į vieną kanalą, rūpintis, kad išmoktume integruoti Katalikų Bažnyčios mokslą ir kitas įgytas žinias, kad galėtume visą savo išsilavinimą vaisingai panaudoti savo tolimesniems įsipareigojimams gyvenime — katalikiškajai akcijai ir tautinės kultūros kūrybai. Pasak prof. Šalkauskio, Ateitis yra būsimųjų lietuvių katalikų inteligentų organizacija. Reiškia, mes, studentai ateitininkai, esame būsimoji lietuvių katalikiškosios visuomenės inteligentija. Bet vien nešiojimas ateitininkiško ženkliuko atlape per eilę metų dar nepadarys mūsų inteligentais. Užtat taip

svarbus yra ruošimosi ir lavinimosi momentas mūsų organizaciniame darbe.

Kiek tad šiam uždaviniui — inteligentiškumo lavinimui — tarnauja mūsų vienetų veikla? Žvilgterėjus į to lavinimosi vaisius, mūsų intelektualinį lygį ir subrendimą, kyla abejonė, ar mūsų veikimas rieda teisingu keliu. Mūsų intelektualinis lygis yra tikrai apgailėtinas: trūksta mums savarankiško galvojimo, domėjimosi savo kultūriniu ir visuomeniniu gyvenimu, esame nepakankamai išsilavinę lituanistiniuose dalykuose, neskaitome spaudos, nerašome, nemokame viešai kalbėti, pravesti diskusijų. Dėl to, aišku, galime teisintis, kad mes, kaip organizacija, esame nekalti. Galime sakyti, kad per prievartą nei vieno inteligentu neįmanoma padaryti. Jei narių išsilavinimas toks skurdus, tai kalti jie patys, kad nesilavina, o ne organizacija. Tiesa, neįgrūsi žmogų mašinon ir, perleidęs per volelius, inteligento nepagaminsi, jei jis pats nedės jokių pastangų. Tačiau organizacijai turi suteikti visas galimas priemones savo narių išlavinimui. Tik kai padėsime visas pastangas savo narių intelektualiniam lygiui pakelti, tik tada galėsime nusiplauti rankas ir dėtis nekaltais. Bet ar savo dabartiniu, į konkrečius rezultatus atremtu veikimu sudarome bent patenkinamas sąlygas tam ruošimosi ir lavinimosi procesui? Prieš atsakant, pažvelkime per padidinamąjį stiklą į mūsų vienetų veiklą.

Paimkime vienos draugovės pereitų metų veiklos pranešimą. Kas padaryta? Aštuoni susirinkimai su šešiom paskaitom (pažymėta keturios temos ir prelegentai — visi sendraugiai), dviejų savaičių ideologiniai kursai kandidatams su 15 paskaitų, surengta metinė šventė, pravesta meninė programa parapijos užgavėnių baliuje, suorganizuotos dvi bendros komunijos su agape. Šitoks pranešimas yra būdingas daugiau ar mažiau visoms draugovėms. Skirtumas tik toks, kad nei viena kita draugovė nesuorganizavo panašių kursų, ta-

Susirūpinęs intelektualiniu lavinimu

Windsoro ir Detroito ateitininkai gegužės 1 Windsore surengtame antikomunistiniame parade.

čiau surengė daugiau meno vakarų ir pasilinksminimų, negu šis minimas vienetas.

Negalime teigti, kad veiklos šioje draugovėje nebuvo. Buvo ir dargi, palyginus, nebloga. Bet pažiūrėkime, kiek atskiri veiklos aspektai atsiliepė į intelektualinio ruošimosi reikalavimą.

Pirmiausiai pastebime, jog pabrėžiami konkretūs darbai. Šventė, programos surengimas, operuojama daugiau skaičiais, mažiau kalbama apie turinį ir kokybę. Ir efektas pasiektas — perskaitome pranešimą ir matome, kad veikla yra aiškiai pastebima, atseit, gera.

Sustokime prie susirinkimų, kurie yra pagrindinė lavinimosi priemonė mūsų organizacijoje. Šešios paskaitos, visi prelegentai sendraugiai. Ką gi veikė nariai? Klausėsi, aišku. Pakėlė vienas — kitas ranką per diskusijas, baigėsi susirinkimas, ir po dviejų valandų užsimiršo 90% to, kas buvo sakyta. Kiek tad per anuos šešis susirinkimus pakilo narių intelektualinis lygis? Pasisėmė jie šiek tiek žinių lietuvių literatūros ir bendrai kultūriniais klausimais. Tačiau temos buvo labai bendros, greičiausiai gerokai abstrakčiai pateiktos. Dauguma jų tiesioginiai nelietė šiandieninių mūsų problemų. Ar atėjo nariai į susirinkimą bent kiek susipažinę su tom temom, kad gautų kaip galima daugiau naudos iš paskaitų? Pranešimas apie tai tvli, bet greičiausiai, kad ne. Kiek išmoko nariai reikšti ir formuluoti savas mintis? Nei vienas iš jų neskaitė referato, nekalbėjo ilgiau intelektualinėm temom. O ar tylint galima išmokti kalbėti? Tikriausiai — ne. Ar buvo paskatintas bent vienas narys susidomėti daugiau kuriuo nors svarbiu klausimu? Ne, nes visi žinojo, jog kitą susirinkimą bus paskaitininkas sendraugis, ir jiems tereikės išsėdėti, išklausyti ir neužmigti. Žodžiu,

nariai buvo stebėtojais.

Gi išmokstame ne stebėdami, bet veikdami.

Po susirinkimų svarbiausias ir spalvingiausias draugovės veiklos apsireiškimas yra metinė šventė. Jai pradedama ruoštis maždaug jau prieš du mėnesius. Pusė susirinkimo praleidžiama svarstant, kur bus daroma, kaip ir kada. Tuomet valdyba šoka darban — ieško salės, kalbėtojų, ruošia meninę programą. Ir beveik tik viena valdyba, nes labai retas atsitikimas, kad tokiam subuvimui rengti būtų paskirta komisija iš "liaudies". Paskum sušaukiamas dar vienas susirinkimas techniškiems dalykams aptarti: kokios spalvos popieriukais bus salė puošiama, ar kviesti vietos sendraugių vicepirmininką garbės prezidiuman, kur gauti plokšteles linksmajai daliai. O po to jau eina pati šventė. Įnešamos vėliavos, giedami himnai, garbės prezidiumas pila gražiausias oracijas, pagrindinis kalbėtojas kartais išrėžia gerą paskaitą, nariai sėdi, vaizduoja klausančius, laukia linksmosios dalies. Paskum abejotino meniškumo meninė programa, užkandžiai, pasilinksminimas. Nuotaika gera, visi linksmi, patenkinti, o draugovė irgi plaukia aukštais vandenimis, nes bus apie ką parašyti korespondenciją ir bus ką įtraukti į veiklos pranešimą. Nesigilinsim į tokių švenčių nešamą naudą, nes gerąsias puses ir taip dažnai prisimename. Pažiūrėkime tik, ką tokios šventės duoda mūsų intelektualiniam brendimui.

Berengiant, draugovės valdyba yra apversta ūkiškais ruošimo darbais, užtat neturi laiko susikaupti studijiniam draugovės darbui. Du ar net trys susirinkimai nueina vėjais, apie techniškas smulkmenas besiginčijant. Intelektualinio ruošimosi atžvilgiu, už tuos prarastus susirinkimus iš šventės gauname paskaitą, kuri nevisuomet padeda narių lavinimuisi, o jei ir padeda, tai grynai teoretiškai. Praktiškai nei vienas negauna "pasitreniruoti", nebent pats pirmininkas, išdroždamas atidaromąją kalbą. Pagaliau, metinė šventė ir nėra skirta mūsų inteligencijai ugdyti. Ji turi kitas funkcijas ir tam tikrą vietą mūsų organizaciniame gyvenime. Tik bėda, kad tokioms iškilmėms besirengdami, mes sugaištame daug brangaus laiko ir atitrūkstame nuo tiesioginio ruošimosi darbo. Ir blogai, kad šventes laikome svarbesne veiklos dalimi, negu intelektualinį lavinimąsi.

Nėra tikslo kalbėti, kiek intelektualinės naudos atneša kiti konkretūs veiklos aspektai: šokiai, įvairūs užsigavėjimai, sutikimai, meninės programos, minėjimai. Šokiai ir meno vakarai nėra smerktini. Bet mes dažnai klystame, galvodami, kad nebūsime niekam verti, jei bent kartą metuose nepasirodysime visuomenei, kad veikiame. O juk

daug svarbiau išauginti eilę aukštos kultūros inteligentų, negu susidaryti "vardą" visuomenėje,

rengiant įvairius viešus pasirodymus, kurie tik trukdo mūsų intelektualiniam stiprėjimui.

Taigi, negalime kaltinti vien tik narių individualiai dėl žemo jų intelektualinio lygio. Kalti ir mes kaip organizacija, nes gaudomės konkrečių veiklos rezultatų ir tuomi pačiu nesudarome tinkamu sąlygu mūsu narių inteligentiškumo lavinimui. Tiesa, daugelis vienetu jau pradeda peržiūrėti savo veiklos kryptį. Šių metų ideologinėse studijose jau matosi, kad po truputį atsisakome senų, nenašių veiklos metodų, kad bandom studijuoti savo pastangomis, o ne vien stebėjimu. Bet jei jau ir atsistojom ant tikrojo

kelio, nepertoli juo dar tenuėjome. Žengėme žingsnį, du, bet vis dar dairomės atgal ir dar toli iki tos stoties, kurioje galėsime sustoti ir pasakyti, jog jau viską atlikome, kas mūsų sąlygose buvo įmanoma.

O ką gi dar daugiau praktikoje galima padaryti? Pagrindinė mūsų darbo priemonė yra susirinkimai, užtat juos turime pilnai išnaudoti savo pagrindinio uždavinio siekimui — intelektualiniam lavinimuisi. Praeities patirtis parodė, kad pasyvus ruošimasis tikslo neatsiekia: vien stebėdami ir klausydamiesi mes pasisavinam šiek tiek žinių, tačiau nesame paskatinami toliau gilintis į svarbius klausimus, neišmokstam našiai ir logiškai kalbėti. Visa tai rodo reikalą **pakeisti pasyvų ruošimąsi aktyviu,** nes studentas geriausiai susipažins su duotuoju klausimu, kada pats turės ruoštis referatui, išmoks kalbėti tik kalbėdamas, o ne kiuksodamas kampe. Tad kreipiant savo veikimą naujom vėžėm, reikia stengtis, kad

kiekvienas vieneto narys bent du kartus per semestrą turėtų progos pats aktyviai dalyvauti susirinkimo intelektualinėj programoj.

Dabartiniai mūsų bandymai verstis savo jėgom, studijuojant duotuosius klausimus draugovėse, nevisuomet atneša lauktų rezultatų. Pakeitimas sendraugio paskaitininko savu, pačių narių referatai jau yra geras ženklas, tačiau dar neužtikrina visų narių įtraukimo studijinėn programon. Per semestrą paprastai padaromi 4—5 susirinkimai, ir jei per kiekvieną iš jų vienas studentas skaitys savo referatą, 20 narių draugovėje 15 žmonių vistiek liks stebėtojais. O ką kalbėti apie pačias didžiąsias draugoves! Be to, kiek galima pastebėti, referatus skaito tie patys "prisiekę referentai", kurie ir taip visuomet kalba ir kuriems lavinimosi reikia mažiau už kitus. Tad turime ieškoti būdų ir kitus, "neprisiekusius" žmones įtraukti darban.

Dalis svarstomų klausimų yra diskusiniai. Jų gvildenimui galima puikiai panaudoti amerikiečių vartojamų debatų metodą, kur du kalba už, du prieš, o vienas yra moderatoriumi. Tokiu būdu, susirinkimo programa nekristų ant vieno žmogaus pečių. Per vieną susirinkimą jau keturi žmonės pratintųsi reikšti savo mintis, o vienas — tas mintis reguliuoti, susumuoti, padaryti reikiamas išvadas, žodžiu, vadovauti diskusiniam susirinkimui. Jei tema nėra diskusinė, vistiek ją reikia padalinti ir išskirstyti keliems žmonėms, o ne vienam. Aišku, čia reikia jau nemažai sumanumo ir darbo, temą supjaustant ir padalinant, bet darbo mes gi nesibijom.

Labai didelėse draugovėse ir šitoks metodas paliks dar snaudalių būrį. Užtat, norim — nenorim,

studijiniam darbui reikia skirstytis į mažesnes grupes.

Toks pasiskirstymas atneštų keleriopos naudos — suburtų daugiau vienodo išsilavinimo žmones į atskiras grupes, kuriose įvairių klausimų svarstymas būtų daug našesnis, suteiktų galimybę visiems nariams reikštis studijiniame darbe. Bėda tik, kad mes bijome naujų formų, bijome persitvarkyti. Esame baisūs slunkiai šiuo atžvilgiu. Bet įsisamoninkime, kad mūsų pagrindinis uždavinys nėra susiburti kartą per mėnesį visiems drauge arbatėlės išgerti, kad mūsų veikla savo pagrinde yra ruošimasis, ir tada atsiras energijos mesti "tradicijas", kurios nieko pozityvaus neduoda.

Mes mažai domimės ir mažai žinome, kas dedasi visuomeniniame ir kultūriniame gyvenime. Draugovių susirinkimuose ir šį trūkumą galima genėti. Per kiekvieną susirinkimą vienas narys gali padaryti

Panevėžio moksleiviai pasitinka grįžtančius paukščius.

trumpą, penkių minučių apžvalgą iš kurios nors srities. Pavyzdžiui, kas naujo įvyko per paskutinius tris mėnesius mūsų literatūriniame gyvenime, apžvelgiant naujas knygas, pasirodžiusius žurnalų numerius, kylančias polemikas ir pan. Kitą susirinkimą galima daryti apžvalgą iš politinio ar visuomeninio gyvenimo, meno, muzikos, teatro. Įvesdami tokį dalyką, mes jau gerokai žengsime į priekį — bent vienas narys kas mėnesį bus moraliai priverstas stebėti spaudą ir kultūros žurnalus, o visi likusieji susirinkimo dalyviai susidarys bent paviršutinišką vaizdą, kas dedasi aplink.

O kaip su metinėm šventėm ir kitais įprastais parengimais? Jei draugovė pajėgia šventę surengti taip, kad nesusitrukdytų studijinis vieneto darbas, metinių švenčių nereikėtų atsisakyti. Jei jau rengiama, reikia tinkamai pasidalinti darbais, ūkiškus reikalus aptarti posėdžiuose, kad nebūtų eikvojamas brangus susirinkimų laikas. Atskirose vietovėse ši problema gali būti įvairiai sprendžiama, tačiau visi vienetai turi vadovautis principu:

intelektualinis lavinimasis mūsų veikloje stovi aukščiau už kitas veikimo sritis.

Baigiant, dar kartą trumpai apžvelkime savo padėtį. Esame organizacija, kurios pagrindinis tikslas yra ruošti savo narius inteligentais — visuomenės vadais. Tačiau šio uždavinio dar pilnai nesuvokiame, nes vaikomės konkrečių veikimo apraiškų, kurios bent tiesioginiai mūsų inteligentiškumo neugdo. To pasėkoje mūsų intelektualinis lygis yra žemas. Išvados:

supraskime, ko mes iš tikro siekiame, keiskime savo veikimo formas taip, kad kiekvienas mūsų narys būtų aktyviai skatinamas lavintis ir dirbti.

Nenorėkime matyti savo darbo rezultatų tuoj pat; studijuokime, ruoškimės, o visuomenė įvertins mus tada, kai iš savo organizacinės mokyklos į gyvenimą pasiųsime didelį būrį giliai išsilavinusių inteligentų — vadų ir darbininkų. Nestatykime kluono sėjos metu. Plėškime dirvonus, sėkime, o kai ateis rugiapjūtė, surasime ir pastogę derliui sukrauti.

Prof. Zenonas Ivinskis nuo 1949 m. spalio 18 d. specialiai dirba Vatikano archyvuose, rinkdamas ten medžiagą Lietuvos istorijai. Iš tų aruodų jis daug iškėlė į dienos šviesą ir jau parašė didelę studiją apie vysk. Merkelį Giedraitį ir jo meto Lietuvą. Šis monumentalus veikalas neseniai atžymėtas Aidų mokslo premija (500 dol.). Tačiau šiam veikalui panaudota tik dalis medžiagos, surinktos įvairiuose archyvuose. Kita laukia dar aptvarkymo, studijų.

Mums miela pastebėti, kad Zenonas Ivinskis savo pirmuosius raštus, būdamas dar Telšių gimnazijos mokinys, atspausdino kaip tik Ateityje. Ir vėliau studijuodamas, profesoriaudamas, jis neužmiršo Ateities. Prisimena ją ir dabar, kartas nuo karto parašydamas iš ateitininkų ar mūsų tautos istorijos.

Jis nuo gimnazijos pirmųjų klasių buvo uolus ateitininkas, nūnai yra Ateitininkų Federacijos Tarybos narius. Tad Ateičiai buvo miela padaryti su juo pasikalbėjimą. Prof. Z. Ivinskis yra vienas iš tų, kuris visas savo jėgas skyrė lituanistiniam mokslui. Štai kaip jis byloja apie Lietuvos praeitį ir pačią lituanistiką. **Red.**

LITUANISTIKOS MEILĖ

PADĖJO ATGIMTI LIETUVIŲ TAUTAI

PASIKALBĖJIMAS SU PROF. ZENONU IVINSKIU APIE JO ARCHYVINIUS DARBUS

Ar prieš Jus kas nors iš lietuvių yra dirbęs Vatikano archyvuose ir ką yra suradęs?

Lietuvoje moksliniam istorijos darbui pasiruošusios jėgos buvo taip perkrautos darbu, kad ilgai niekas nesidomėjo Vatikano archyvu. Nebuvo nė papročio Lietuvoje kokį patyrusį istoriką pasiųsti diplomatu, kad drauge galėtų triūsti ir Vatikano archyve. Taip kadaise padarė austrai su savo žymiuoju istoriku Liudviku Pastoriu. Panašiai pasielgė ir Latvijos prezidentas Ulmanis, paskirdamas ministeriu prie Italijos vyriausybės prof. A. Spekke, kurio veikla čia mokslinėje srityje pasirodė Latvijos kultūrai gana naudinga. Nors abi Lietuvos pasiuntinybės (prie šv. Sosto ir Kvirinalo — Italijos vyriausybės) tada turėjo atitinkamą kiekį šviesuolių tarnautojų, tačiau mūsieji diplomatai savo laisvo laiko neskyrė tom studijom, ar gal nedrįso žengti per Vatikano ir kitų panašių archyvų slenkstį.

Bet buvo žmonių, kurie Vatikano archyvais naudojosi ir anksčiau. Vienam kitam prireikdavo kurio nors aprėžto laikotarpio medžiagos disertacijai (kun. dr. V. Pavalkis), medžiagos apie savo kongregacijos istoriją (kun. dr. J. Vaišnora, MIC) ir t. t.

Ilgiau Vatikano archyvus tyrinėjo kun. prof. dr. Jonas Totoraitis. Jo senyvas amžius ir kitos aplinkybės neleido archyve "išsitiesti". Atvyko jis 1938 m. ir iki karo pradžios spėjo daug padaryti. Iš pasilikusių jo, man gerai pažįstama ranka, išdėliotų kortelyčių įvairiuose dokumentų rinkiniuose fotografavimui ir kitiems tikslams, lengvai atsekiau, ką jis archyvuose aptiko.

Tad jis yra pirmasis, kuris Vatikano archyvais pasinaudojo nepriklausomos Lietuvos laikais. Jis spėjo dar parašyti kelių vyskupų biografijas ir paruošti Lietuvos Bažnyčios istoriją, palikusią rankraštyje.

Džiugu, kad keletas kunigų Romoje (R. Krasauskas, A. Pupšys, K. Senkus) susidomėjo Vatikano archyvo medžiaga, panaudodami ją mokslo laipsniam įsigyti. Kun. R. Krasauskas, kuris jau baigia rašyti disertaciją apie žymųjį 17-jo amžiaus vysk. Jurgį Tiškevičių, šalia prof. J. Totoraičio yra antras kunigas, daug mėnesių rūpestingai praleidęs archyvuose. Reikia tačiau apgailestauti, kad kaikurie Romoje gyveną ir istorinėmis temomis rašą tautiečiai nesiryžta pasinaudoti atitinkamų archyvų medžiaga, o tik rankosna ima seniau žinomą, vien spausdintą medžiagą.

Kokius archyvus Romoje teko "dulkinti" ir kokią medžiagą "lesinėti"?

Pagrindinis darbas, žinoma, buvo Vatikano archyvuose. Ten žmogus jautiesi, lyg mažytė skruzdėlėlė prie didžiausio kalno. Pvz., pop. Pijus XI didelę archyvų dalį perkėlė į patalpas, kur lentynos sudaro 13.000 metrų. Palyginimui galima pažymėti, kad Lietuvos is-

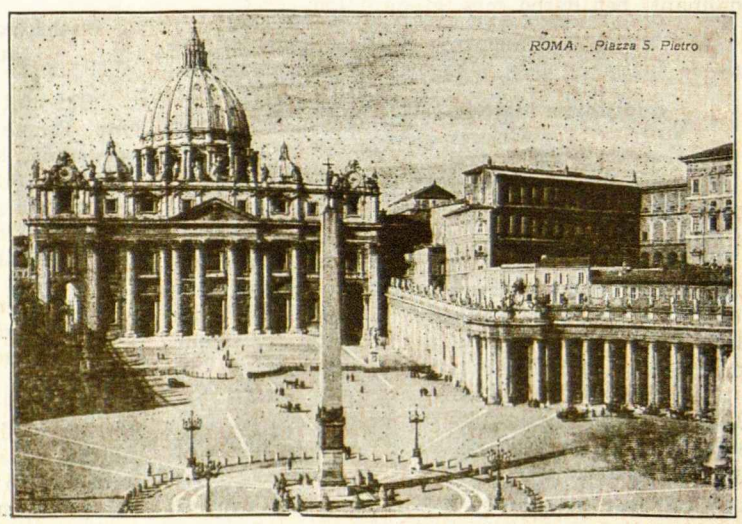

Šv. Petro Bazilika Vatikane. Dešinėje popiežiaus rūmai ir Vatikano archyvas.

torijai taip pat svarbus Karaliaučiaus (dabar Goettingene) archyvas teužima tik 1570 metrų lentynų.

Vatikano archyvai turi apie 250 fondų. Kai kurie iš jų Lietuvos neliečia. Man teko "pačiupinėti" tik 255 fondų tomus (foliantus) ir tai dar ne visus. Brevių skyrius, kuris turi per tris šimtus metų (1554—1845), sukrovė 5660 tomų nuorašų. Iki šiol tesinaudojau tik 54 tomais. Yra toks prašymų (suplikų) registeris — nuorašai. Per 550 metų (1342—1899) prisirinko 7365 tomai. Iš jų teverčiau tik 10 tomų, jieškodamas Medininkų (Žemaičių) ir Vilniaus vyskupijos dokumentų. Sugaišau visą savaitę. Nemažiau reikia triūsti, jieškant Lietuvą liečiančių nuorašų po "Register Vatikana" (2041 tomas) arba po "Register Lateranensia" (2496 tomai).

Yra dar tokių fondų, kurių tomus peržiūrėjau lapas po lapo. Vienas žmogus čia nedaug tegali padaryti. Daug valstybių čia yra atsiuntusios ne po vieną tyrinėtoją, nes ne tik Vatikano, bet ir kituose archyvuose yra daug ko tyrinėti. Pvz. svarbi yra Tikėjimui Platinti Kongregacija su savo dideliu archyvu, kur medžiaga telkiasi nuo 1622 m.

Daug kondensuotos medžiagos davė jėzuitų archyvas, kuris tėra tik miniatūra prieš Vatikano archyvą. Jis yra patogus tuo, kad greit galima susirasti medžiagą. Dėl laiko stokos dar neteko pasinaudoti domininkonų archyvu. Nespėjau nukeliauti į Venecijos, Mantuvos ir kitų archyvus, kur yra taip pat medžiagos (susirašinėjimų su Lietuvos didikais). Pranciškonų archyvai žuvo Napoleono okupacijos metu.

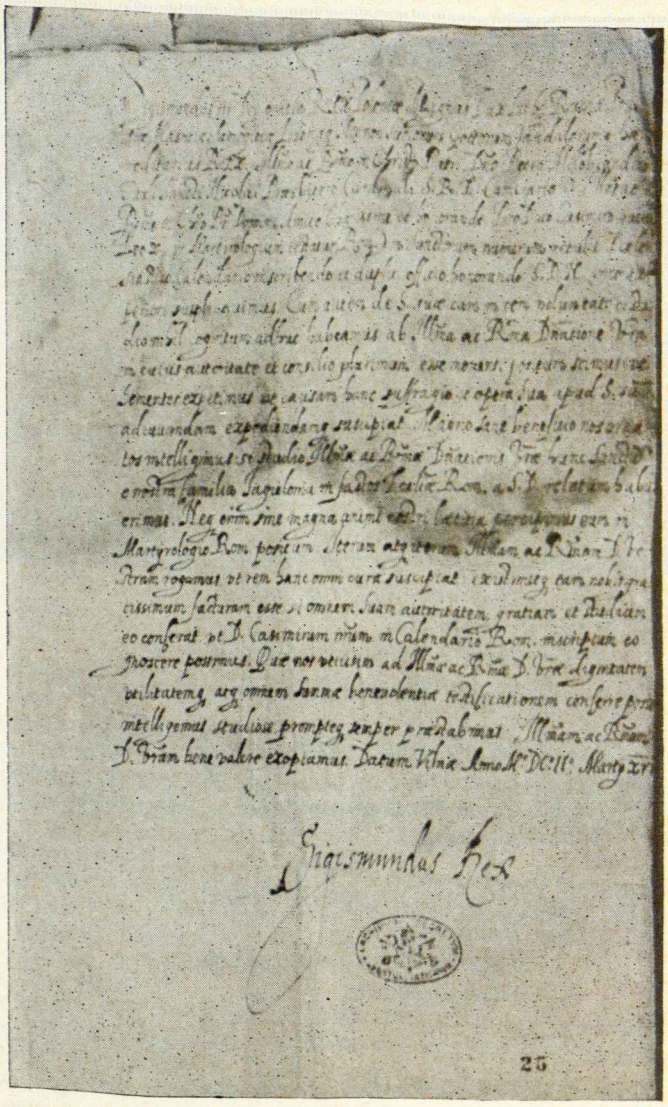

Karaliaus Zigmanto laiškas iš 1602 m. kardinolui Aldobrandini. Laiške prašoma šv. Kazimierą įrašyti į bažnytinę liturgiją. Originalas Vatikano archyve, surastas Z. Ivinskio.

Kokiam lietuvių tautos gyvenimo laikotarpiui Vatikano archyve yra gausiausia medžiagos?

Pirmiausia turiu pažymėti, kad Vatikano archyvuose nebeliko jokių originalių dokumentų Mindaugo, Gedimino ir iš dalies Vytauto laikams. Yra išlikę tik nuorašai tiems valdovams rašytų laiškų. Iš jų drąsiai galime kalbėti apie Mindaugo krikštą ir jo karūnaciją, nes tai parodo pop. Inocento IV bulių nuorašai. Reikia pridėti, kad beveik visą Lietuvą liečianti medžiaga iš 13—15 amžiaus jau yra paskelbta įvairiuose istoriniuose rinkiniuose.

Nuo 16 a. antros pusės jau randame daug neskelbtos medžiagos, kartais net visai nežinomos.

← Sistino salė Vatikano bibliotekoje

J. GERDVILIENĖ

PARUGĖS DAINA

Ir rūstavo ir burnojo
Plaštakėlė,—
Pavėluotai ramunėlė
Atsikėlė.

Kam akelės jos rasotos
Sublizgėjo,
Kai vėjelis, ją palikęs,
Nuskubėjo.

Neišlaikė lyg mergaitė
Plaštakėlė,
Kam vėjelis, ją aplenkęs,
Ramunėlę pamylėjo...

Gi perkūnas, sužinojęs
Apie vėją,
Parugėmis nudundėjo
Atsikėlęs.

Ir nulinko gelsvas žiedas
Ramunėlės...
Šiaurės vėjas — neprikėlė,—
Atskubėjęs...

Aptinkame vis daugiau bulių ir brevių, liečiančių Lietuvą. Nuo 17 a. pradžios jau yra vyskupų reliacijos ir vertingos jų paskyrimo bylos. Gausėja Lietuvos vyskupų bei didikų laiškai, atsakymai ir t.t. Taip gausi medžiaga eina per visą 17-jį ir 18-jį amžių, iki pat tokių laikų, kada nebeleidžiama archyvu naudotis. Popiežiaus Pijaus IX pontifikato pradžia yra ta riba, t. y. 1846 m. Tad paskutinis šimtas metų lieka neprieinamas.

Kuo skiriasi savo medžiagos atžvilgiu Vatikano archyvas nuo Karaliaučiaus archyvo?

Abu archyvai, vienintėliai dabar laisvai prieinami, yra patys reikalingiausi Lietuvos istorijai. Prie jų rekia pridėti šiandien nepasiekiamus tris pačios Lietuvos ir kelis Lenkijos archyvus.

Savo apimtimi Vatikano archyvas skiriasi kaip didelis Chrysleris nuo vaikams perkamo žaisti vežimėlio. Tačiau Karaliaučiaus archyve proporcingai yra daugiau medžiagos apie Lietuvą, ir pati medžiaga nėra taip išmėtyta. Čia galima kur kas greičiau susirasti, kai Vatikane raštai apie Lietuvos vyskupijas paprastai yra įglausti tarp daug šimtų kitų vyskupijų popierių.

Žiūrint mūsų akimis, pačią vertingiausią medžiagą Karaliaučiaus archyvas turėtų duoti Vytauto laikams. Čia yra dešimtys jo originalių laiškų, gražiai išsilaikiusių. Yra ir vėlesnių Lietuvos didikų laiškų Kryžiuočių ordino magistrui. Tik nuo Kazimiero laikų (1440—92) daug medžiagos apie Lietuvą yra likę neišspausdinta. Prieš tai beveik visi dokumentai yra paskelbti.

Dar iki šiol nepanaudota Lietuvos didikų ir bajorų susirašinėjimas su Prūsų hercogu ir jo pareigūnais iš 16 a. ir vėliau. Nesunkiai čia suradau keliolika vysk. Merkelio Giedraičio laiškų ar jam rašytų atsakymų.

Jeigu Karaliaučiaus archyve galime surasti medžiagos ir lokalinei Lietuvos istorijai, tai Vatikanas pirmoje eilėje tarnauja Bažnyčios istorijai. Tačiau Vatikano fondai yra tokie platūs, kad juose galima rasti visokių įdomybių (planų, žemės ūkio inventorių ir t.t.). Užtenka čia paminėti labai gausų popiežiaus nuncijų pranešimų fondą. Jie ėjo šimtus metų Romon tomis pačiomis nustatytomis dienomis tris kartus per mėnesį. Galima įsivaizduoti, kiek per 17 — 18 amžių apie Lietuvą ir Lenkiją buvo prirašyta. Iš tų reliacijų galima pažinti viešąjį krašto gyvenimą. Pvz., tokio 17 a. nuncijaus Vidoni pranešimai skaitomi su nepaprastu įdomumu. Prieš akis gyvai atsistoja anie laikai prieš tris šimtus metų, nes jis buvo gabus stebėtojas, ir viską aprašė. Taip lengvai galima perskaityti 12 Vidonio pranešimų tomų.

Kokius patarimus duotumėt jaunajai istorijos tyrinėtojų kartai, kuri mėgintų darbą toliau tęsti?

Lietuvos istorikų prieauglio problema yra pasidariusi per daug aštri. Iš vienos pusės, nuo istorijos mokslo atgrasė nuobodūs vadovėliai, kur tik karai ir karaliai mirgėjo. Iš kitos gi pusės, jaunimas yra per daug pasinešęs į praktiškuosius mokslus.

Šiandien Lietuvos laisvinimo reikalas yra per daug suvestas tik į siaurą ir nuogą politiką. Argi atstatomai Lietuvai nebus reikalingi humanistinių mokslų šviesuoliai? Dabar susidaro toks vaizdas, kad Lietuvai bus reikalingi tik tiltų, namų, jėgainių statytojai, gydytojai. O jaunimas ir toliau galės mokytis iš marksistinių knygų.

Šiandien, tiesa, esame perėję į kitas gyvenimo formas. Lituanistika (kalba, proistorė, istorija, tautosaka) nebevaidina mums to vaidmens, kaip romantiškiems aušrininkams. Per savo praeities, kalbos bei savo tautinės kūrybos meilę lietuvių tauta įsisąmonino savo atskirą likimą, savąjį tautinį pašaukimą. Per lituanistiką tauta tada atgimė. Tada ir gydytojai (J. Basanavičius, V. Kudirka) ir inžinieriai (P. Vileišis) buvo žymūs lietuvių atgimimo šulai ir paliko savo profesijos palikuoniams gyvus pavyzdžius. Mes tikimės, kad ir šiandien gydytojų, inžinierių, chemikų, farmeceutų kartos atstovai tebegyvena anų šviesių vyrų nuotaikomis. Turime viltį, kad plačiai suprasta lituanistika ras ir toliau juose dėmesio.

Tačiau, kai gyvenimas išsispecializavo, reikia mums ir istorikų, kurie toliau tyrinėtų Lietuvos praeitį.

Su širdgėla skaičiau tremtinių lietuvių disertacijų (1945—50) Vokietijos, Šveicarijos ir Austrijos universitetuose sąrašus, kad ten tarp

Dail. V. Kašuba — Kaliniai.

Lietuvą liečiančių dalykų nebuvo nė vienos grynai istorinės temos.

Ar kas iš lietuvių jaunimo JAV ryžtasi studijuoti istoriją, nežinau. Iki šiol akademinėse kronikose nepastebėjau. V. Vokietijos universitetuose, Hamburge ir Bonnoje, buvo porą užsilikusių studentų. Į Čilę, Santiago, nuvažiavo vilnietis Julius Kakarieka ir ten sėkmingai pradėjo savo mokslinę karjerą. Romoje, Gregorianume, greit pradės paleografiją dėstyti Tėvas P. Rabikauskas, SJ.

Visam šiam prieaugliui norėčiau palinkėti, kad jis nepaskęstų visuotinės istorijos marėse. Ten tūkstančiai tyrinėtojų!

Šį rudenį į tarptautinį istorikų kongresą Romoje (rugpiūčio 4—11) suvažiuos per tūkstantį dalyvių. Paskaitų bus per 500. Ir man teks kalbėti apie Lietuvos praeitį. Vadinas, svetur istorikų derlius yra gana didelis. Jų turi daug ir amerikiečiai. Vokietijoje, po didžiosios jų katastrofos, savos praeities tyrinėjimas yra stipriai suklestėjęs. Reikia, kad ir Lietuvos istorijos laukas, kuris šiandien beveik dirvonuoja, būtų vėl plėšiamas.

Pačioje Lietuvoje dabar, jei ir tyrinėjama praeitis, bet jau visai kitiems tikslams. Mūsų tautos priešas nori apgrobti ir mūsų istoriją. Tai įpareigoja dar labiau mus tirti savo praeitį. Tad istorikų prieauglis yra Lietuvos laisvinimo bei kultūrinės jos ateities planavimo problema.

Ta pačia proga noriu padėkoti visiems JAV mecenatams bei bičiuliams, kurie mane ir moraliai palaikė. Mano archyvinėje vienatvėje, turiu atvirai prisipažinti, daug reikšmės turėjo ir pirmasis momentas.

LIETUVIŲ TAUTOS EGZISTENCINĖ KOVA

Birželio 15 atneša lietuvių tautai skaudžiausią sukaktį. Jau penkiolika metų, "kaip lietuvių tauta yra **sunkioje egzistencinėje kovoje**. Vienu metu ji puolama keliais frontais: religiniame — ateistinės bolševikų pasaulėžiūros, politiniame — rusų okupacijos ir komunistinės diktatūros, tautiniame — agresyvios svetimos kultūros, vitaliniame — tautos žudymo ir blaškymo" (prof. S. Sužiedėlis).

Egzistencinė lietuvių tautos kova įpareigoja visus lietuvius stoti darban ir padėti savajai tautai kovą laimėti. Ateitininkai sudaro šių kovotojų dalį, Jų uždavinius Federacijos vadas prof. Simas Sužiedėlis pernai kongreso metu Chicagoje trumpai taip nusakė:

"Visuotinė kova dėl mūsų tautos egzistencijos įpareigoja mus labai svarbiam uždaviniui, kol Lietuvos laisvė bus atgauta, būtent: **sutelkti visas savo jėgas tautos gyvybei išsaugoti.** Visuotinė grumtis reikalauja ir visuotinės jėgų įvaržos."

Šį bendrąjį uždavinį Federacijos vadas savo kalboje išplėtojo, atsižvelgdamas į ideologinę at-kų veiklos sritį, apimančią krikščioniškosios pasaulėžiūros gilinimą, tautinį stiprėjimą, visuomeninį veiklumą, inteligentinį pasiruošimą.

Ateitininkai, taip jungdamiesi į visuotinę lietuvių tautos egzistencinę kovą, geriausiai atsakys priešui, puolančiam Lietuvą keliuose frontuose.

ATOSTOGOS, ATOSTOGOS!

Šis ATEITIES numeris ne vieną pasitiks jau atostogaujantį. Bet gi ir atostogos nėra beprasmingo slampinėjimo metas. Gražiosios vasaros atostogos kviečia mus tokiam darbui: **pailsėti, susitikti, paskaityti, dalyvauti.**

1. **PAILSĖTI.** Tai pagrindinis atostogų "darbas". Jį randame ir lietuviškose gramatikose: "dirbus reikia ir pailsėti".

2. **SUSITIKTI.** Per vasarą graži proga susitikti su kitų kuopų ar draugovių broliais, seserimis, kurie dirba at-kų eilėse. Jų darbai, rūpesčiai, planai ir sumanymai verta išklausyti, padiskutuoti ir pagalvoti, ką gerą būtų galima pritaikyti mūsų veikloje. O gal ne vienam bus proga susitikti ir su kitų tautybių katal. jaunimo organiz. nariais, vadais. Pažiūrėkim, ką jie dirba ir kokios kliūtys jiems kelią pastoja.

3. **PASKAITYTI.** Mokslo metais ne vieną supo nelietuviška aplinka, tat per atostogas dera "pakeliauti po Lietuvą" su lietuviška knyga, žurnalu ar laikraščiu rankoje. Tai vis gyvybės siūlai, kurie mus riša su tauta ir parodo jos laimėjimus, kovas ar rūpesčius.

4. **DALYVAUTI.** Savo mieste ar apylinkėje, kur gyveni, būsi svečias, "panelė" ar "ponaitis", atvažiavęs iš didelių ir garsių mokyklų. Dalyvauk lietuviškuose parengimuose, vasaros išvykose„ papuošk tenai lietuvių eiles darbu, talka, žodžiu, daina ir jaunatviškų entuziazmu.

O pagaliau dalyvauk ir moksleivių ar studentų vasaros stovyklose, kur visi kartu pasidžiaugsime vasaros grožybėmis ir atsigaivinę leisimės sutikti rudenėlio...

Ligi susitikimo stovyklose, kur ir TU dalyvausi!

NAUJI DIPLOMAI

Šiais metais mokslus

Dalia Bartkutė šiemet baigė cum laude College of Mt. St. Joseph, Ohio, Bachelor of Arts laipsniu. Studijavo sociologiją. Priklausė eilei akademinių būrelių: Modern language Club, Quid. Est. (filosofijos), Moterų sporto klubui ir komunizmui studijuoti būreliui. Ateitininkė nuo 1949 m., šiuo metu yra Mt. St. Joseph draugovės pirmininkė. Gimnaziją baigė Auburn, Maine. Žada studijas tęsti toliau.

Juozas Baltrušaitis Illinois universitete, Urbanoje, įgijo mechaninės inžinerijos Bachelor of Science laipsnį. Būdamas universitete priklausė A. S. M. E. organizacijai. Studijas žada tęsti Illinois Technologijos Institute, Chicagoje magistro laipsniui įsigyti.

Ateitininkas nuo 1936 m. Gimnaziją baigė 1941 m. Šakiuose.

Juozas V. Dėdinas, buvęs Stud. At-kų Sąjungos centro valdybos spaudos ir informacijos sk. vedėjas, Baltimorės draugovės pirmininkas ir aktyvus ateitininkas, šiuo metu tarnauja US aviacijoje. Šį pavasarį baigė University of Maryland Bachelor of Science laipsniu. Studijavo prekybą ir administravimą.. Priklausė Arnold Air Society ir Newman Club.

Gimnaziją baigė 1948 m. Augsburge, Vokietijoje. Ateitininkas nuo 1942 m. Taip pat priklauso LSS.

Irena Giedraitytė baigia Annhurst kolegiją Associate in Science laipsniu. Buvo geriausių studentų sąraše. Gimnaziją baigė 1953 m. New Britain, Conn.

Ateitininkė nuo 1947 m. Aktyviai veikia Putnamo studenčių ateitininkių draugovėje ir šiais metais yra draugovės sekretorė. Pereitais metais buvo draugovės socialinių reikalų vedėja.

Romana Jonauskaitė baigė chemiją Mundelein kolegijoje, Chicagoje, įsigydama Bachelor of Science laipsnį. Priklausė visai eilei studentų klubų. Studijas tęs toliau Loyolos universitete.

Ateitininkams priklauso nuo 1946 m., ėjo įvairias pareigas. Vokietijoje ir Amerikoje dirbo su jauniesniaisiais moksl. at-kais. Pirmininkavo at-kų literatūros būreliui. Priklauso "Šatrijos" draugijai.

Kęstutis Keblys - Keblinskas, baigęs Greveno lietuvių gimnaziją 1949 m., yra vienas veikliausių mūsų studentų. Šiemet baigia chemijos mokslus Bachelor of Science laipsniu Northeastern universitete. Būdamas universitete, priklausė visai eilei amerikiečių organizacijų bei būrelių: "The Academy" garbės korporacijai, International Relations Club, American Chemical Society, Newman Club.

Šiuo metu yra SAS pirmininkas, yra ėjęs visą eilę kitų pareigų: 1952-53 MAS Bostono apygardos pirmininkas, 1953-54 SAS užsienio skyriaus vedėjas. Aktyviai reiškiasi bendrosios studentų sąjungos veikloje ir priklauso Šv. Vardo Draugijai, Brockton. Ateitininkas jau nuo 1946 m. Studijas tęs toliau Purdue universitete, kur gavo asistento vietą ir ruošis magistro laipsniui.

Bronė Kulytė baigė College of Mount St. Joseph, Ohio, Bachelor of Arts laipsniu. Studijavo vokiečių ir prancūzų kalbas. Kolegijoje priklausė eilei akademinių būrelių: Modern languages, The De La Salle, Quid est, WAA.

Ateitininkė nuo 1945 m. Šiuo metu yra SAS mergaičių skyriaus vadovė. Gimnaziją baigė New Yorke, 1951 m. Žada rengtis magistro laipsniui Columbijos universitete.

Antanas Ivaška šiemet įgyja Bachelor of Science laipsnį Newarko inžinerijos kolegijoje. Studijavo mechaniką ir priklausė eilei akademinių būrelių: ASME, Phi Eta Sigma, Pi Tau Sigma, Arnold Air Society, Newman Club.

Gimnaziją baigė 1951 m. Elizabeth, N. J. Nori gilinti studijas termodinamikoje. Į SAS įstojo šiais metais, yra "Grandies" korporacijos New Yorko skyriaus valdybos sekretorius.

NAUJI KELIAI

baigę studentai ateitininkai

Birutė Miniataitė, uoli ateitininkė, pradėjo reikštis at-kų veikloje Eržvilko moksleivių at-kų kuopoje, Lietuvoje, 1942 m. Gimnaziją baigė Gr. Hesepe lietuvių gimnazijoje, Vokietijoje. Šiais metais baigė Webster kolegiją Bachelor of Science laipsniu ir magna cum laude pagyrimu. Studijavo chemiją. Priklausė visai eilei amerikiečių organizacijų bei būrelių: Kappa Gamma Pi, W. C. Music Guild, Sodalicijai.

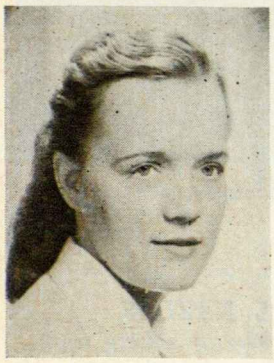

Gavo stipendiją iš St. Louis universiteto ir asistentės vietą Webster kolegijoje. Žada rengtis magistro laipsniui St. Louis universitete. Priklauso Liet. Stud. Sąjungai, kelis kartus buvo at-kų draugovės sekretorė, šiuo metu yra St. Louis stud. at-kų draugovės pirmininkė ir SAS revizijos komisijos narė.

Algirdas Romanas Ostrauskas šiemet įgyja Bachelor of Science laipsnį Maryland universitete. Studijavo mechaniką. Būdamas universitete, priklausė Arnold Air Society — US AFROTC Honorary, American Soc. of Mechanical Engineers, Newman Club, U. of Md. Athletic Assoc.

Gimnaziją baigė 1948 m. Augsburge, Vokietijoje. Ateitininkas nuo 1946 m., priklauso Liet. Stud. Sąjungai ir lietuvių tautinių šokių grupei, Washingtone, D. C. Ateities planai yra įsigyti leitenanto laipsnį U. S. Air Force ir gauti inžinieriaus vietą Zenith Radio Corp., Chicagoje.

Antanas Pocius, studijuodamas vakarais, baigė matematikos mokslus Bachelor of Arts lapsniu, New Yorko universitete. Žada tęsti studijas toliau, ruošdamasis magistro laipsniui pritaikomoje matematikoje.

Gimnaziją baigė Raseiniuose, Vilniaus Pedagoginiame Institute įsigijo mokytojo cenzą, mokytojavo,

aktyviai reiškėsi rezistencijoje, Vokietijoje studijavo Tuebingene. Ateitininkas nuo pirmųjų klasių, 1950-51 m. dirbo Ateities redakcijoje.

Viktorija Skrupskelytė Bachelor of Arts laipsniu ir cum laude pagyrimu baigia St. Joseph kolegiją. Studijavo prancūzų kalbą. Kolegijoje priklausė Kappa Gamma Pi, Prancūzų, dramos ir klasikinių kalbų klubams. Fordham universitete gavo stipendiją, kur žada tęsti toliau studijas magistro laipsniui įgyti.

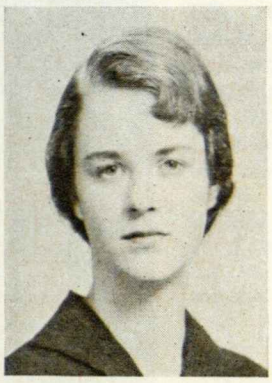

Gimnaziją baigė Putname 1951 m. Priklauso ateitininkams nuo 1948 m., šiuo metu yra Hartfordo draugovės sekretorė. Taip pat priklauso ir Liet. Stud. Sąjungai.

Danutė Stasiukynaitė Marymount kolegijoje New Yorke baigė chemiją Bachelor of Science laipsniu. Buvo geriausių studentų sąraše, priklausė Nu Sigma Kappa — Science ir vokiečių kalbos klubams. Studijas žada tęsti toliau.

Gimnaziją baigė Brooklyne 1952 m., ateitininkė nuo 1947 m., ėjo įvairias pareigas.

Antanas Sužiedėlis gauna magistro laipsnį klinikinėje psichologijoje. Studijavo The Catholic University of America, Washingtone, kur ir toliau tęs studijas doktorato laipsniui, kurį turėtų gauti 1957 metais.

Gimnaziją baigė Hanau lietuvių gimnazijoje, Vokietijoje. Ateitininkas nuo 1946 m. Aktyviai reiškėsi

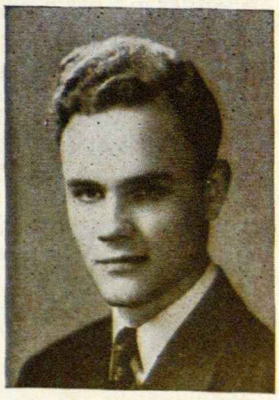

stud. ir ateitininkų veikloje. Pereitais metais buvo Liet. Stud. Sąjungos pirmininku.

Reda Stelmokaitė baigė Regis kolegiją Bachelor of Arts laipsniu. Studijavo chemiją ir priklausė eilei akademinių būrelių: Louis Pasteur Science Club, American Chemical Society.

1951 m. baigė South Boston High School. Ateitininkė nuo 1946 m.

Dalia Škudzinskaitė-Ivaškienė Bachelor of Arts laipsniu baigia chemijos mokslus Newton kolegijoje. Šioje kolegijoje turėjo stipendiją už pažangumą ir pavyzdingas studijas. Gavo stipendijas Marquette ir Loyola universitetuose tolimesnėms studijoms.

Gimnaziją baigė Bostone 1951 m. Ateitininkė jau nuo 1946 m. Šiais metais yra Stud. At-kų Sąjungos centro valdybos vicepirmininkė ir Bostono jaunesniųjų moksl. at-kų būrelio globėja. Pereitais metais buvo MAS Bostono apygardos valdybos pirmininkė. Greitu laiku numato išvykti į Europą pas vyrą, kuris tarnauja JAV kariuomenėje.

Nijolė Vedegytė - Palubinskienė šiemet baigė Clevelando Meno Institutą. Už pažangumą moksle yra gavusi stipendiją vieneriems metams tolimesnėms meno studijoms.

Gimnaziją baigė 1950 m. Clevelande. Ateitininkė jau nuo 1946 m. (Hanau, Vokietijoje). Priklauso ir L. Stud. Sąjungai.

Danutė Vieraitytė baigė sociologijos studijas Annhurst kolegijoje, Putnam, Conn., Bachelor of Science lapsniu. Toliau studijuos Connecticut universitete. Tuo tarpu dirba savo srity New Londono diocezijos socialinėje tarnyboje.

Gimnaziją baigė 1951 m. Putname. Į ateitininkų organizaciją įstojo 1948 m. buvo Putnamo stud. at-kių draugovės pirmininkė.

Nijolė Vedegytė-Palubinskienė — Mėlynas stalas, aliejus

ANTANAS L. KAZLAS

PAVASARIS FAKIRAS...

PAVASARIS lyg raudonbarzdis fakiras,
atskleidęs lelijos žiedą žalsvam peruke,
per kalnų viršūnes, per šilų pūkus,
spinduliuotais laukais, vėjo žingsniais nurūko...

Dieduką, tartum japonų vyšnios žiedą,
jis iš žiemos kailinių švelniai išsupo,
o topolių pumpurų vynas seniui
taip metus atsuko, kad šisai padūko.

Nepažino dėdės nei snieguotos jievos,
kai jis su pypkės dūmais vienkiemiais rūko...
Saulė šypsojos jam. Tiktai jam vienam,
lelijos žiedui tvaskant žalsvam peruke.

Vapsvai lyg sprausminiui zvimbiant karkluos
[širmuos,
jaunikis atgimęs sidabrinio plauko aiduos,
palaidojo vėjo lūžtančiuos garsuos,
jieškojo jos — lėlės drobiniuos apdaruos...

*
* *

Nei mėnuo vienuolis neįtikino jo,
kad tai aidas jaunystės plaukuos baltuos...
Tik kai ruduo vaiduoklis atbrido vėl,
senukas pliušinis parsirado namuos.

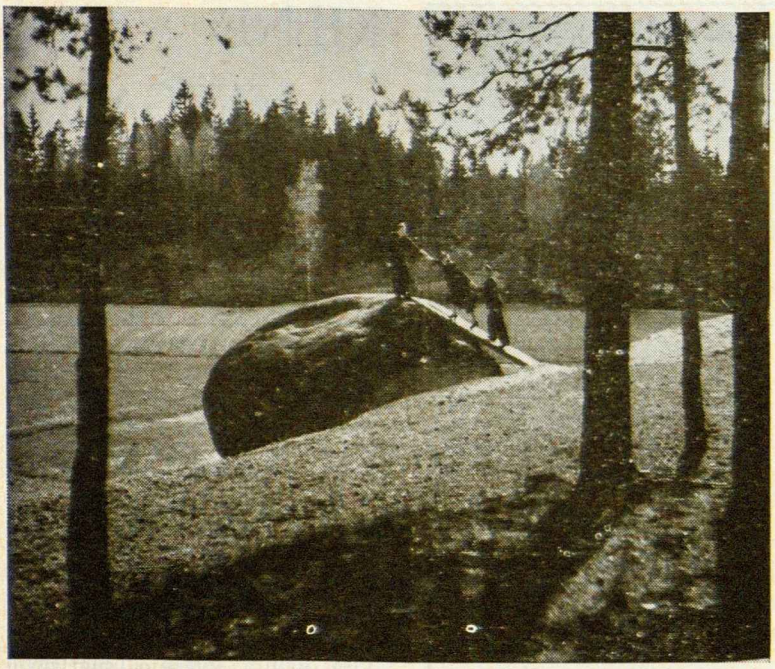

Puntukas Anykščiuose Nuotr. V. Augustino

MOTINA

JONAS STAŠKEVIČIUS

Buvo gražus ankstyvas pavasario rytas, kai ji, paėmus kibirą, išėjo iš trobos. Saulė šypsojosi tarp medžio šakų ir atsimušė savo auksinėmis spalvomis mirgančioje pievos rasoje.

Rytas jai priminė anuos laikus, kai Vytautas grįždavo iš universiteto. Ir kaip jo laukdavo! O kai parvažiuodavo, tai tiesiog iš kailio nerdavosi, norėdama jam įtikti.

Staiga kažkas skambtelėjo, ir ji net pašoko išsigandus. Iš rankų kibiras išslydo ir išgąstingai skambtelėjo.

Pažiūrėjo į saulę, jau aukštai pakilusią, ir pati nustebo: kaip vėlu, o jos karvė nemelžta, troba netvarkyta. Dargi sekmadienis, reikia nueiti bažnyčion.

Pasigriebė kibirą ir nuskubėjo į tvartus.

Baigė jau melžti karvę, kai kieme išgirdo triukšmą. Prišoko prie tvarto langelio, ir pati savo akimis negalėjo tikėti: viduryje kiemo ritosi du vyrai. Vieną iš drabužių pažino — tai enkavedistas, o kitas... kitas buvo jos Vytautas.

Per daug ji nesijaudino, nes jis baigė ruskelį sutvarkyti. Staiga iš už namo namo kampo išlindo kitas enkavedistas, ir Vytautas jo nepastebėjo. Šis gi pribėgo iš užpakalio ir Vytautui smogė peiliu į nugarą.

Pasidarė jai tamsu akyse. Atsipeikėjusi pamatė, kad ji buvo nugriuvusi. Šalia jos gulėjo išverstas pieno kibiras. Greit ji susivokė, kas buvo atsitikę, ir, sukaupusi visas jėgas, išskubėjo kieman. Čia nieko neberado, tik ištryptą kraujo klaną.

Tada įbėgo trobon ir pradėjo verkti. Verkė, kol visos ašaros išsiliejo. Nieko daugiau nebeliko jos namuose, nič nieko.

Ji atsikėlė ir išėjo.

— Na, boba, kur eini? — pasiekus miestelį, ją užkalbino Joškė, visiems gerai žinomas valkatėlė, kuris, komunistams užėjus, pasidarė dideliu ponu. — Nieko, paspėsi bažnyčion, — neatstojo nuo jos Joškė. — Pirma noriu tau parodyti tris banditus, gal kurį pažįsti.

Norėjo negirdėti jo žodžių ir jį aplenkti, bet jis suriko:

— Marš greičiau į aikštę. Dabar tau ne Smetonos laikai kai visi galėjot ponavoti! Dabar manęs turi klausyti! — pagriebė ją už alkūnės ir nusitempė aikštėn, kur gulėjo tris užmušti.

Prie jų kiekvieno privedė ir stebėjo jos veidą, ar neišsiduos. Kai ji sustojo ties žuvusiu Vytautu, vos vos išlaikė nepuolusi ir neapkabinusi. Stovėjo ji tiesiog suakmenėjusi, žinodama, ,kad jos mažiausias aiktelėjimas išduos ne tik ją, bet ir visas gimines.

— Ragana, nepažįsta! — nusprendė Joškė ir ją paleido: — Bėk tu dabar bažnyčion, prakeikta davatka!

Ji skubėjo pilna baimės, kad neapalptų. Galvoje viskas sukosi ir ūžė. Bažnyčioje kunigas jau skaitė Evangeliją. Sukaupus jėgas ji išstovėjo iki galo, o paskui — atsisėdo. Lyg per sapną girdėjo pamokslo žodžius, bet jų nesuprato. Ji matė tik anas grumtynes kieme ir tą mylimą kūną, tysantį miesto aikštėje, paguldytą pajuokai. Jos akyse viskas tamsėjo, paskui pasidarė gera, gera...

— Kelkis, bobute, kelkis, — išgirdo žadinantį balsą.. Pakėlus akis pamatė zakristijoną — Laimė, kad žvilgterėjau į šitą suolą, kitaip būčiau užrakinęs bažnyčioj.

— Ačiū, labai ačiū! Aš dar nesimeldžiau, aš noriu pasimelsti...

— Bet aš negaliu jūsų palikti, turiu bažnyčią užrakinti. Dabar tokie laikai, ką žmogus žinai... Pasimelsti gali ir namuose. Visą dieną bažnyčia buvo atidara... Eime... — jis nesiklausė, ką ji kalbėjo, paėmė už rankos, išvedė ir užrakino bažnyčią.

— Dieve, kokie laikai, išvijo ir iš bažnyčios...

Ji nuėjo. Jau temo. Medžiai skendo tamsoje. Miestelyje kažkur degė ugnys, ir girdėjosi juokas. Ji sustojo, pasiklausė, persižegnojo.

— Reikia, namai manęs laukia...

Nuėjo. Sunkūs žingsniai skubėjo gatvėm. Už miestelio tamsumoje skendo sodžiai, dideli medžiai. Toli toli spindėjo žvaigždė. Ji žiūrėjo į ją ir meldėsi.

Audronė Kuolaitė, 11 metų

BAŽNYČIOS VARPAI

Bažnyčios varpai sunkiai gaudžia,
Krūtinę man suspaudžia
Ir neša mane į tėvynę,
Toli palikusią gimtinę.

Prisimenu aš jos senovę,
Vytautą Didį, galingą valdovą.
Regiu aš Nemuno krantus
Ir giedančius vyturiukus,

Pavasario skaisčią saulelę
Ir piemenėlį sukant dūdelę,—
Prisimenu savo gimtinę,
Kuri suspaudžia man krūtinę.

Nerima Narutė

VAIKYSTĖ

Tau vėjas sekė pasakėles,—
Tekėjo žodžiai upeliu;
Laukuos šypsojo pirmos gėlės,
Kai tu atbėgai takeliu.

Priskynusi mėlsvų žibučių,
Medaus gelsvumo viedrynu,
Tave su šypsena veidely,
Be skausmo, rūpesčio menu.

O tavo kūdikiškos akys,
Man rodos, švietė neseniai,—
Dar ir dabar skausmingoj jūroj
Tavęs vis jieškau amžinai...

MALDA

Šviesios dienos, o naktys neramios,
Pasislėpę svajonės žieduos,
Kai gegužio baltos panoramos —
Vyšnios žiedlapį vėjas paduos.

Tartum laišką sklaidysiu paėmus,
Kažką rados brangaus,—
Skelbs pavasario varpas—Oremus —
Ir į žemę jo maldą įaus.

VASAROS LIETUS

Dega miestas ir varpinės bokštas,
Svyra taurės gėlių.
Tai vidurdienio vasaros pokštas,
Kai palieja naščius spindulių.

Tuščios gatvės, tušti bulivarai,
Nematysi žmogaus;
Tik liepsnojančioj didmiesčio arkoj,
Rodos, viena žvalgaus...

Lyg sudužę kristalai ištiško
Man ant rankų pirmieji lašai —
Net dangoraižių skruostai pablyško,
Ir vitrinų margi parašai.

Ir vėl viskas staiga pasitraukė.
Vėl azūrinės gelmės dangaus,
Tik vidurdienio deganti kaukė,
Nuplukdyta klanely lietaus.

KILNI MERGAITĖ

Ras. Sakalauskaitė,
Vasario 16 gimnazija

Tu daug girdėjai apie sielos kilnumą. Tu daug žinai pavyzdžių iš istorijos. Gal skaitei šventųjų gyvenimą? Ten rasi daug daug kilnios sielos žmonių, ten rasi daug tikrų dvasios didvyrių. Bet nemanyk, kad tokie žmonės tik istorijoje gyvena. Aš tau papasakosiu vieną visai paprastą atsitikimą, paimtą iš kasdieninio gyvenimo, ir tu pats galėsi spręsti, ar iš viso verta apie panašius dalykus kalbėti.

Visa gamta kvepėjo sugrįžusiu pavasariu. Švelnus ir šiltas vėjas žaidė ką tik sužaliavusiuose medžiuose, o gležni, žalsvi lapeliai švitėjo vyšnių šakutėse. Žemė tarsi atsiduso, numetusi sunkų balto sniego apklotą. Vyturys, pakilęs aukštai į mėlyną dangų, mosavo mažais sparneliais ir giedojo savo plonu balseliu. Visas pasaulis garbino Viešpatį, visa gamta džiaugėsi ir dėkojo Kūrėjui už tokią šiltą ir gražią ankstyvo pavasario dieną.

Balto smėlio takeliu, kuris vedė į šventorių, ėjo mergaitė. Žengė ji nesidairydama, šviesią galvutę panarinusi ir įtraukusi pečius, lyg būtų ko bijojusi. Rankoje ji laikė nedidelę pirmųjų pavasario žiedų puokštę. Skubiais žingsniais ji artėjo bažnyčios link. Užlipusi ant didelių akmeninių laiptų, baimingai apsidairė, bet, nematydama aplinkui jokio žmogaus, ji giliai atsikvėpė ir paspaudė didžiulių bažnyčios durų geležinę rankeną. Durys iš lėto ir girgždėdamos prasivėrė. Mergaitė dar sykį pažvelgė atgal, tada pro nedidelį pravirų durų plyšį lengvai įėjo į bažnyčią. Viduje buvo vėsu, ją nupurtė šiurpulys, bet ji nieko nepaisė, tik, pajusi kelis žingsnius, suklupo ant kelių ir įbedė savo baimingas akis į didelį, paauksuotą Dievo Motinos paveikslą, kybantį viršum altoriaus. Mergaitė klūpojo kurį laiką neatitraukdama akių nuo paveikslo, o jos mažoje širdelėje skambėjo baisūs žodžiai:

— Tu nusidėjelė, tu beširdė, tu žudikė!" — Jos lūpos suvirpėjo, ir ji pratarė:

— Aš nusidėjėlė! Marija, aš nusidėjėlė! Aš padariau baisią nuo dėmę, kurios Tu man tiesiog nega-

li dovanoti. Ak, tu juk tokia gera, tokia graži, visuomet šypsaisi, o dabar tavo akys tokios liūdnos. Aš kalta, kad tau liūdna. Kaip aš drįsau dar pas tave ateiti, tokią didelę nuodėmę padariusi? Ak, bet tu dar nežinai, kokia aš baisi, aš tau dar nepasakiau.

Paraudusiu mergaitės veideliu rieda ašaros, ji pakelia gėles ir pro ašaras kalba:

— Štai žiūrėk, aš tau atnešiau gėlių. Tai pirmosios gėlės, kurias aš šįmet radau. Štai šitie žiedai ir puikiai kvepia. Ak, o šita gėlyčių spalva visai tokia, kaip tavo akys.

Jos veidelis kiek pragiedrėja, bet staiga jame ir vėl pasirodo baimė:

— Marija, tu Dievulio Motina. Jis tave myli, jeigu manęs dabar ir jokiu būdu negali mylėti. Tu pasakyk jam, kad aš baisi nusidėjėlė, kad aš padariau didelę nuodėmę. Pasakyk Jam, kad aš Jį labai myliu, pasakyk Jam..., — mergaitė pradeda kukčiodama verkti, o jos širdelė šaukia:

— Aš noriu mirti! Ir Marijos veidas toks liūdnas, ir Jėzulis manęs daugiau nemyli!

Bet štai atsiliepia kitas balsas:

— Ar tu nežinai, kad Dievulis dovanoja visiems, kurie ateina ir prašo Jo atleidimo? Argi tu nežinai, kad Dievas yra begalo gailestingas?

— Ir teisingas, — kalba mergaitės lūpos, — o jeigu Jis teisingas, tai man nedovanos, nes aš labai labai bloga. Bet juk man tėvelis liepė taip daryti. Jis dar pats padavė maišą. Juk šiaip kur mes juos būtume dėję? Siūlėm kaimynams, ir tie neėmė. Marija, tikrai kaimynai jų neėmė, o kur mes juos būtume dėję? Ak, bet tu visai nežinai, apie ką aš kalbu. Aš paskandinau tris mažus švelnius, juodus kačiukus. Aš išplėšiau gyvybę trims mažiems sutvėrimėliams.

Mergaitės akys pasruva ašaromis, ji greitai keliasi ir smulkiais žingsneliais išbėga iš bažnyčios. Netoli altoriaus guli gėlių puokštė, drėgna nuo ašarų... Marija šypsosi...

— Visai paprastas ir nereikšmingas įvykis, — gal pasakysi. Tačiau argi tu nerasi nieko kilnaus šios mažos mergaitės širdelėje? Ar tau paprastas toks didelis gailestis? Man atrodo, kad šita mergaitė galėtų daugeliui iš mūsų būti pavyzdžiu, galbūt ne tiesiogiai, bet truputį perkelta prasme. Palyginti labai nedaug gyvenime mes galime pamatyti kilnios dvasios žmonių. Tokių mes tikrai sutinkame, tik nemokame jų pažinti, mes ne visuomet sugebame įžvelgti giliau į savo artimo sielą, pažinti ir suprasti tai, kas yra jo širdyje.

Kun. A. Lipniūno moksleivių at-kų kuopa Chicagoje

LIETUVIŠKA DVASIA NAMUOSE

RASA AUGIŪTĖ

Kas yra namai? Ką mes suprantame, sakydami "namai", "einu namo", "esu namuose"? Tai toji aplinka, kurioje gyvename, tai mano šeima: tėvai, broliai, seserys. Aišku, mūsų "namai" paprastai būna namuose iš medžio, mūro ar kitos medžiagos. Vieni jų gražūs, puošnūs, kiti menkesni, treti visai skurdūs, bet juose gyvena žmonės ir turi savo "namus".

Seniau šeimą burdavo **židinys** — jaukumo ir bendrumo ženklas. Dabar toji buriančioji visus šeimos narius vieta yra užmiršta ir daž-noj šeimoj buriamasi apie televiziją, kuri virto namų ir šeimos centru.

Tokiose aplinkybėse norima kalbėti apie lietuvišką dvasią namuose. Kas gali duoti šeimai sveikos lietuviškos dvasios? Kas gali padėti išsaugoti šeimos židinio rusenančias žarijas?

Pirmon eilėn — gilus supratimas, kas esi ir kuo turi būti. Jei tų dviejų akstinų nebus, veltui lietuviškomis knygomis luš lentynos — tu jų neskaitysi. Veltui tau tėvai kals į galvą, kad turi lietuviškai kalbėti, — tu jiems atšausi: "šutup". Šiuos gi lietuviškumo akstinus ugdo ir stiprina tokios priemonės:

1) Lietuviškų knygų knygynėlis. Jame randa vietos ir lietuviški vaikų laikraščiai, o ne "komikai". Kiekviena lietuvių šeima turėtų turėt bent kelias lietuviškas knygas.

2) Visur kalbėk lietuviškai! Tai nėra lengva šiomis dienomis, bet mes turim kalbėti lietuviškai lietuvių tarpe. Ypač jaunimas turėtų vengti angliškus žodžius įmaišyti į lietuvių kalbą.

3) Bendras skaitymas ir knygų aiškinimas. Jaunimas nebeskaito tiek daug knygų, kaip pirmiau. Yra, tačiau, ir tokių, kurie perskaito knygą, bet negali atpasakoti turinio. Būtų labai naudinga, jei tėvai vaikams padėtų ir paaiškintų, ko jie nesupranta.

4) Lietuviški papročiai. Kūčios. Kūčias turėtumėm švęsti kaip seniau lietuviai jas švęsdavo.

Velykos. Lietuviai margina kiaušinius su vašku arba išdrožinėja su peiliuku, parodydami savo gabumus ir kantrybę.

Lietuviai jau nuo senovės švęsdavo savo vardines. Būtų gražu, kad ir toliau šį paprotį palaikytume, nors dabar daugiausia yra švenčiamas gimtadienis.

5) Tautinės lietuvių šventės. Kiekvienas lietuvis švenčia ir privalo švęsti Vasario 16-tą — Nepriklausomybės Dieną. Liūdna, kad kiekvienais metais lietuvių pasirodo vis mažiau ir mažiau šios šventės minėjimuose.

Švęstina ir šv. Kazimiero šventė. Ypač ji brangi ateitininkams, nes jis yra mūsų globėjas. Rugsėjo 8 — Šiluvos šventė; birželio 15—trėmimo diena; spalio 9 d.—Vilniaus praradimo diena.

6) Bendros gegužinės ir birželinės pamaldos šeimoje, rožančius stiprina namų religinę — tautinę dvasią.

Visos čia suminėtos priemonės padeda šeimos narius sutelkti prie jaukaus namų židinio, kuriame dega mūsų lietuviška ir tikinti širdis.

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

SPORTAS

rašo

VYTAUTAS GRYBAUSKAS

LIETUVOS GIMNAZIJA IR KREPŠINIS

Kaip nė vienam kitam krašte Lietuvos gimnazija yra sudėjusi didelę duoklę mūsų krepšinio iškėlimui. Ir jeigu tiek laisvosios Lietuvos, tiek dabartinės — okupuotos lietuvos krepšininkai yra vieni geriausių Europoje, tai jie gali būti dėkingi Lietuvos gimnazijai. Amerikiečiai lietuviai mums davė pačius krepšinio pagrindus, nurodė pirmuosius kelius ir buvo pirmieji mūsų mokytojai, pasėję Lietuvoje krepšinio sėklą. Tačiau gimnazija buvo ta vešli dirva, kurioje krepšinis rado puikias sąlygas, gerą globą ir daugybę entuziastų. Be gimnazistiškojo jaunimo krepšinis niekad nebūtų taip plačiai pasklidęs po mūsų kraštą ir niekad nebūtų tapęs mūsų tautiniu sportu.

Visas mūsų krepšinio augimas vyko neįtikimu greičiu. Juk dar visai neseniai latviai mums atskaitydavo po šimtą taškų, tačiau netruko prabėgti keletas metų, ir jau pasidarėme jiems lygūs, o vėliau net ir pralenkėme. Pradžioje tam buvo reikalinga amerikiečių — mokytojų pagalba, vėliau jau ir be jos galėjome apsieiti.

Kodėl mūsų gimnazijai norime priskirti didžiausius nuopelnus krepšinio srity?

Pirmiausia, mūsų gimnazijos neretai turėdavo geresnius sporto klubus, negu daugelis eilinių .Jos turėjo didžiulį sportininkų pasirinkimą, turėjo prieauglį, juo rūpinosi ir dave jam sąlygas. Iš kitų sporto klubų tik nedaugelis rūpindavosi savo prieaugliu: gal vos keletas komandų Kaune ar Klaipėdoje bandydavo užsiauginti sau naujų žaidėjų, o provincijoje dar net iki pat 1938 metų maža tebuvo sporto klubų, turėjusių krepšinio sekcijas. Tik kai pirmieji krepšininkai užbaigė gimnazijas, krepšinis plačiau pasirodė ir visuose klubuose.

Kitą labai palankią krepšiniui sąlygą gimnazijose sudarydavo geros salės. Visos naujai statomos mokyklos turėdavo puikias krepšinio sales, o ir daugelis senesniųjų gimnazijų taip pat turėdavo blogesnes ar geresnes. Treniruojamasi ten būdavo daugiau negu reikia, o rungtynių tikrai netrūko, pradedant tarpklasinėmis, įvairiais turnyrais, dažnomis draugiškomis ir pirmenybių rungtynėmis ir baigiant įspūdingomis varžybomis dėl pulk. Grand-Suttie taurės.

Lietuvos gimnazijos dalyvaudavo ir įvairių krepšinio lygų pirmenybėse, ko niekur kitur pasauly nesutiksime. Reikia atsiminti, kad šių gimnazijų rinktinių žaidėjai vidutiniškai buvo tik septyniolikmečiai. Ir tie jauniai ne tik gerai pirmenybėse laikydavosi, bet dažnai ir puikias pergales prieš geriausias mūsų komandas nuskindavo. Tikriausiai dar daug kas prisimena, kaip mūsų meisteris JSO su amerikiečiais Kriaučiūnu, Ruzgiu ir Budriūnu drebėdavo prieš "Aušros" gimnazistus. "Aušros" gimnazijos įnašas mūsų krepšiniui yra milžiniškas. Kauno krepšinio lygos pirmenybių lentelėje ji visados stovėdavo garbingoje vietoje, gimnazijų varžybose "Aušra" būdavo neįkandamas riešutas. Ji išaugino visą eilę puikių krepšininkų, kaip Mažeiką, Petrauską, brolius Andrulius, brolius Norkus, Bagdoną, Būtautą, kuris prieš dvejus metus buvo pripažintas geriausiu Europos žaidėju, ir daugelį kitų.

Paminėtina ir Jėzuitų gimnazija, davusi tokius žaidėjus, kaip Mackevičių, Z. Puzinauską, kuris, dar gimnazijos suole sėdėdamas, jau žaidė Lietuvos rinktinėje, išsikovojusioje pirmą kartą Europos meisterio vardą.

IV-toji gimnazija taip pat visuomet buvo pajėgus vienetas, davęs Kulakauską, V. Puzinauską, Pimenovą, Proscevičių, Žemaitį ir kt.

Provincijoje anksčiau stipresnė buvo tik Šiaulių gimnazija su Hoffmanu, Daudaru ir kt., be pasigailėjimo baudusi visas kitas aplinkines gimnazijas bei klubus. Tačiau jos stiprybė greit pasibaigė, nes neturėdama geros salės, buvo pralenkta Joniškio, švystelėjusio trumpam lyg meteoro, Telšių, Biržų ir kt. gimnazijų.

Klaipėdos Sporto Apygardos pravestose Vakarų Lygos pirmenybėse dalyvavo bent keturios gimnazijos, o Vytauto Didžiojo g-ja laimėjo lygoje pirmąją vietą. Jos rinktinėje žaidė Cenfeldas, Ralkevičius, Lukošaitis, Kadginas ir Saunoris. Trečiąją vietą toje lygoje užėmė Telšių gimnazija, iš kurios vėliau susiformavo "Džiugo" klubas, vokiečių okupacijos metais Lietuvos pirmenybėse laimėjęs net vice-meisterio vardą. Vėliau, paskutiniame dešimtuko turnyre, įvykusiame Kaune, "Džiugas" klasifikavosi 4-toje vietoje, laimėdamas geriausios provincijos komandos vardą (Telšių gimnaziją lankė, už ją ir už "Džiugo" klubą žaidė ir šio straipsnio autorius V. Grybauskas. Red.).

Paskutiniaisiais metais beveik visų mūsų pajėgiausių komandų, kaip Perkūno, LGSF ir KTK branduolius sudarė žaidėjai, baigę įvairias gimnazijas. Gimnazistų parama ypač ryškiai jautėsi provincijoje, kur sporto klubai pradėjo steigti visai neblogo pajėgumo krepšinio sekcijas. Tad Lietuvos gimnazija yra tikrai suvaidinusi didelę rolę krepšinyje ir išplatinusi po visą Lietuvą krepšinio idėją.

V-SIOS LIETUVIŲ SPORTO ŽAIDYNĖS

Gegužės mėn. paskutinį savaitgalį New Yorke įvyko V-sios Šiaurinės Amerikos lietuvių sporto žaidynės. Gražia tradicija tapusios sportininkų varžybos šį kartą sutraukė per 150 lietuvių, uoliai besireiškiančių sporte. New Yorke pravesta pirmoji žaidynių dalis: krepšinis, tinklinis, stalo tenisas ir šachmatai. Rudeniop, rugpjūčio 20—21 d.d., Clevelande įvyks antroji šventė, kuri apjungs kitas šakas.

Žaidynės lietuviams svarbios ne tik tuo, kad dalyviai bando atsiekti gražių laimėjimų, bet tokiuose sąlėkiuose klesti lietuviška dvasia. Tikrai malonu buvo stebėti žaidžiančius lietuvius, parodžiusius draugišką bendravimą tiek aikštėje, tiek už jos ribų. Ne vienas dalyvis parodė savo idealistinį nusiteikimą; nesibijojo jie ilgų kelionių ir su jomis surištų sunkumų.

Varžybose matėme ne vieną ateitininką. Žaidė jie už savo vietovių klubus. Vienas jų, chicagietis Povilas Žumbakis, buvo ypatingu būdu pagerbtas. Jis išrinktas geriausiu jauniu krepšininku žaidynėse. Jo vadovaujama Chicagos Gintaro komanda jau trečią kartą iš eilės laimėjo jaunių meisterio vardą. **V.**

Aukštųjų mokyklų studijų savaitė Austrijoje atlieka gražų intelektualinio apaštalavimo darbą. Suvažiavimai dažniausiai rengiami Bonnos ar Salzburgo u-tuose. Praėjusiam suvažiavime nagrinėjo temą — "Šv. Augustinas laiko tekmėje". Studijų savaitė paprastai vadinama "Salzburger Hochschulwochen".

DARBAI ŽMONĖS

VAKAR GAVAU LAIŠKĄ IŠ KUN. V. DABUŠIO

Visuomet maloniau esti susitikti su laikraščio redaktorium, negu su administratorium. Redaktorius pagiria už šaunų straipsnį, dailią novelę, gražias eiles, maloniai paprašo ir toliau bendradarbiauti, o administratorius bematant atsiverčia prenumeratorių knygą, patikrina ir parašo laiškelį...

Tokiose ne perdaug maloniose ATEITIES administratoriaus pareigose nuo 1952 m. sėdi kun. Viktoras Dabušis, kuris birželio 15 d. jau gali pažvelgti į 20 metų kunigavimo kelią. Gimė jis 1910. m. gruodžio 8 d. Gružų k., Girkalnio vls., Raseinių aps. Smagios mokslo dienos Raseinių gimnazijoje, pirmieji veiklos žingsniai ateitininkų kuopoje, o po to — 1930 — 1935 kietesnių studijų ir pasirengimo metai prabėgo Kaune, Nemuno ir Neries santakoje, kur baltuoja kunigų seminarijos rūmai.

1935 m. birželio 15 d. arkivysk. Juozas Skvireckas kun. Viktorą Dabušį išlydėjo kunigo darbui į Pagirį, iš ten perkėlė į Šiaulius, šv. Jurgio parapijon. 1938—40 jam teko išeiti į "platesnius vandenis", — jis paskiriamas Katalikų Veikimo Centro Kauno rajono reikalų vedėju. Šį darbą nutraukė bolševikinė okupacija, ir kun. V. Dabušis grįžta vėl į Pagirį, tik šį kartą jau nebe vikarauti, bet klebonauti. Jo buvęs vikaras Pagiryje, kun. Jonas Pakalniškis, dabar gražiai dirbąs Brooklyne, lietuviškoje Apreiškimo parapijoje, apie savo kleboną yra pasakęs: "Kun. Viktoras tinka visur: kaime ir mieste, KVC veikloje, laikraščio redakcijoje ir administracijoje".

Šituos jo žodžius gali patikrinti kiekvienas, kuris kun. Viktorą Dabušį pažino Lietuvoje, su juo kartu tremties duona dalėsi Vokietijoje, Spackenberge, Brooklyne dalyvavo posėdžiuose, rengė N. Metų sutikimą, Vasario 16 minėjimą, kūrė programas kitokiems parengimams, kuriuose vis sutinki kun. V. Dabušio vardą ir tvirtą, praktišką talką.

Gi jeigu kartais kas gauna iš kun. V. Dabušio "nemalonų laiškelį", prašantį atsilyginti už Ateitį ar pranešti naują adresą, tai šitų

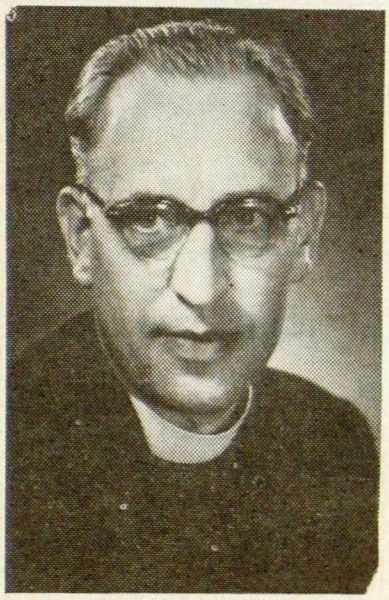

Kun. Viktoras Dabušis

sukaktuvių proga verta susitaikyti ir pagalvoti, kad jo rūpestinga, praktiška, administracinė ranka ištraukė Ateitį iš skolų, žurnalą pastatė ant kojų, ir dabar Ateitis drąsiai žvelgia į savo ateitį. Žinia, toks darbas neįmanomas be tų "nemalonių laiškelių", kurių prirašo ir kiekviena kita administracija.

Antrasis darbo laukas, kur sutinki kun. Viktorą Dabušį, tai Federacijos generalinio sekretoriaus pareigos. Jose jisai nuo 1953 m. gegužės 1 d. šitų pareigų pasisekimas ar ilgos darbo valandos dažnai nematomos, tačiau šiandieną jau visi pastebi, kad kun. Viktoras Dabušis, atėjęs į gen. sekretoriaus pareigas, sudarė stiprų administracinį nugarkaulį Federaciiai, kurio jai reikėjo pradėjus dirbti JAV. Čia sukaktuvininką lydi įgimtas pamėgimas tvarkos, sistemingumo, punktualumo, tat nenuostabu, kad jisai Federacijos sekretorijatą apginklavo tvarkingais sąrašais, kartotekomis, protokolų knygomis ir visokiomis bylomis, kurias turi kiekviena tvarkingai vedama organizacija.

Mielajam sukaktuvininkui kun. Viktorui Dabušiui, tiek daug širdies ir rūpesčio parodžiusiam Ateities žurnalo finansiniam stiprėjimui, tiek valandų paskyrusiam Federacijos administraciniams reikalams, dėkingi lieka visi ateitininkai, kuriems tikrai rūpi Federacijos augimas, stiprėjimas ir klestėjimas, atsidūrus už gimtųjų namų slenksčio.

Gražiausių ir laimingiausių metų bedirbant "Ateities" ateičiai!

A. Dagilėlis

JAUNIMAS KITUOSE KRAŠTUOSE

• **Įvairiuose Brazilijos miestuose** 3 milijonai studentų katalikų dalyvavo religinėse manifestacijose, kurios garsino 36-jį tarpt. eucharistinį kongresą, rengiamą šiais metais liepos 17—24, Brazilijoje, Rio de Janeiro mieste.

• **Belgijos stud. katalikai** ir įvairios kat. akademikų organizacijos aktyviai dalyvavo proteste prieš vyriausybės darbus, nukreiptus prieš kat. mokyklų paramą ir išlaikymą. Stud. kat. organizacijos pasiuntė krašto vyriausybei memorandumą ir narsiai gynė kat. mokyklų ir auklėjimo reikalus.

• **Tarptautinė sporto savaitė Vokietijoje** šiemet rengiama rugpiūčio mėn. Treviri mieste. Ją organizuoja Vokietijos jaunimo sportinės organizacijos. Šventėje dalyvaus Prancūzijos, Belgijos, Ispanijos, Olandijos, Italijos ir Austrijos sportininkai.

• **Bažnytinė Vokietijos vyriausybė** rytų zonoje uždraudė kat. jaunimui dalyvauti komunistų rengiamose manifestacijose, norinčiose įtraukti į jas daugiau jaunimo. Tokiose komunistinėse eitynėse dalyvaujantieji nebus prileidžiami sakramentų.

• **Kristaus Karaliaus Lyga Anglijoje** (League of Christ the King), apjungianti įvairių profesijų katalikus, rugpiūčio mėn. organizuoja maldininkų kelionę į Liurdą.

• **Italijos studentų spaudos centras,** įkurtas Romoje kat. studentų draugijų rūpesčiu ir pastangomis, rūpinsis studentų gyvenimo aktualijomis, informacija ir iškilusiomis akademinėmis problemomis.

• **Portugalijos jaunieji darbininkai** Lisabonoje buvo susirinkę į XII tautinį kongresą. Dalyvavo apie 1000 atstovų.

• **Šveicarijos tautinė komisija** prie Unesco specialiuose pasitarimuose nagrinėjo jaunimo darbo ir socialinės globos klausimus. Pasitarime dalyvavo Vokietijos, Austrijos, Prancūzijos, Italijos ir Šveicarijos atstovai.

PROF. A. ALEKNA — ISTORIKAS

Prieš 25 metus 1930. VI.12, lietuvių istorikų šeima neteko vieno tylaus ir kruopštaus savo nario — prof. kan. Antano Aleknos. Kurį laiką A. Aleknos vadovėliai buvo vienintėliai, iš kurių mokėmės Lietuvos istorijos, pažinome Bažnyčios praeitį.

Prof. Antanas Alekna gimė 1872. XII. 19 Kurų k., Radviliškio parap. Mokėsi Šiaulių gimnazijoje, kunigų seminarijoje Kaune, o akademiniam darbui pasiruošė Petrapilio Akademijoje. Kunigavo Šiauliuose, būdamas kartu ir gimnazijos kapelionu. Už dėstymą tikybos lietuviškai Vilniaus gubernatorius atėmė jam teisę mokyti mokyklose. 1906 m. kun. Antaną Alekną jau sutinkame Kaune kaip Kauno katedros vikarą, vėliau kapitulos narį ir kunigų seminarijos profesorių.

Nuo 1922 m. kan. A. Alekna profesoriauja Lietuvos Universitete, Teologijos - Filosofijos fakultete, skaitydamas Lietuvos istoriją, Bažnyčios istoriją, visuotinę istoriją. Jo paskaitos pasižymėdavo dideliu kruopštumu, objektyvumu ir istorinių šaltinių gausumu. Tat nenuostabu, kad ir jo parašyti istoriniai veikalai paremti įvairiais istoriniais dokumentais, šaltiniais, kuriuos jis pats yra ištyrinėjęs ir suradęs.

Prof. Antano Aleknos žymesni istoriniai raštai yra šie: Trumpa Bažnyčios istorija, Lietuvos Bažnyčios istorija, Lietuvos istorija, Lietuvos istorijos pradžiamokslis, Žemaičių vyskupas Motiejus Valančius, Šventasis Kazimieras, Katalikų Bažnyčia Lietuvoje, Kristaus Bažnyčia ir k.

Prof. A. Alekna yra uoliai dalyvavęs ir lietuviškoje perijodikoje, aktyviai reiškęsis ir buvęs Šv. Kazimiero Draugijos v-bos narys.

Šia proga malonu pastebėti, kad ir mūsų Federacijos vadas prof. Simas Sužiedėlis yra klausęs istorijos kursą pas prof. A. Alekną, kuris jį paskatino ir įkvėpė atsidėti istorinėms studijoms.

Lietuvių istorikų šeima, minėdama šią sukaktį, tikisi, kad iš at-kų eilių išeis naujų žmonių, kurie su didžia meile atsidės istorijai, gyvenimo mokytojai.

P. Jūrėnas

• **International Youth Hostel Handbook 1955** išleido tarptautinė jaunimo stovyklavietių federacija. Tai turistinis vadovas apie Europos kraštuose esančias studentų stovyklavietes, apsistojimo vietas, kur galima pernakvoti ar ilgiau pabūti. Leidinys papuoštas smulkiu Europos žemėlapiu ir kitomis reikalingomis informacijomis.

• **Belgijos stud. kat. žurnalas Le Ble,** 11 nr., 1955 m., spausdina aktualų įžanginį straipsnį apie auklėjimą ir kat. mokyklų sistemą, kurią šiuo metu krašte gyvai iškėlė vyriausybės užsimojimai sužlugdyti kat. mokslo įstaigas.

• **1008 tarpt. jaunimo organizacijos** šiuo metu pasaulyje rūpinasi jaunimo auklėjimo ar profesinio parengimo klausimais. Iš jų tik 30 yra katalikiškos ir turi ryšius su didžiaisiais kat. federacijų centrais, padedančiais savo veiklą koordinuoti pagal kat. pasaulėžiūros linkmę.

RELIGINIS GYVENIMAS

Tarptautiniai eucharistiniai kongresai, rengiami įvairiuose kraštuose, suburia tikinčiuosius vienon šeimon ir liturginėm iškilmėm pagarbina Švč. Sakramentą. Šiemet, liepos 17—24, 36-sis tarptautinis eucharistinis kongresas šaukiamas Brazilijoje, Rio de Janeiro mieste, turinčiam 1.800.000 gyventojų, kurių 80% yra katalikai.

Tarptautinių Eucharistinių Kongresų Komitetas veikia Romoje. Ilgus metus jo nariu buvo vysk. Petras-Pranciškus Būčys, MIC. Jis pats yra dalyvavęs šiuose tarpt. eucharist. kongresuose: Sydnejuje (1928), Kartagenoje (1930), Dubline (1932).

I tautinis Lietuvos eucharistinis kongresas įvyko 1934 m. vasarą Kaune. Jis parodė laisvos ir tikinčios Lietuvos žydėjimą. Kongreso metu Lietuva buvo paaukota Švč. Jėzaus Širdžiai, pašventinti pamatai tautinei šventovei — Prisikėlimo bažnyčiai, įspūdinga nakties adoracija ir procesija pagarbintas eucharistinis Kristus. Po šio kongreso vysk. P. Būčys, MIC, pareiškė, kad ir Lietuvoje būtų galima sušaukti tarptautinis eucharistinis kongresas, nes tai įrodė tautinio eucharistinio kongreso tvarka, drausmingumas ir organizuotumas.

Ateitininkų organizacija, atsiliepdama pop. šv. Pijaus X balsui, savo nariuose ugdo eucharistinę meilę. Toji veikla ypač pasireiškia eucharistininkų sekcijose, iš kurių yra kilę daug pašaukimų į kunigus ir vienuolius. Eucharistininkų sekcijos stiprina visą religinį gyvenimą, kuris taip gražiai prasiskleidžia moksleivių, studentų ir sendraugių šventėse per bendrąsias komunijas.

• Lietuviškojo meno paroda ruošiama Eucharistinio kongreso proga Rio de Janeire. Muzikos ir meno sekcijos garbės pirmininku pakviestas konsulas A. Polišaitis. Chorą diriguos komp. J. Strelia, dabar gyvenąs Sao Paulo mieste.

• Dail. Jonas Rimša vis gyvai reiškiasi mene. Pietų Amerikoje rengiamos jo parodos susilaukia publikos dėmesio ir kritikų palankaus žodžio.

• Gegužės 8 d. Čikagoje buvo Čiurlionio ir Dainavos ansamblių jungtinis koncertas, surengtas paminėti jų darbo sukaktims. Abu chorai dainavo sykiu. Šiemet suėjo 15 metų veiklos Čiurlionio ansambliui ir 10 metų Dainavos ansambliui. Čiurlioniečiams iki šiol vadovauja A. Mikulskis, dainaviečiams gi jau penkeri metai — Stp. Sodeika. Abu ansambliai yra išvertę gilią vagą lietuviškos dainos bei muzikos dirvoje.

• Knygų leidykla Terra Čikagoje persikėlė į naujas patalpas. Dabartinis jos adresas: 3333 S. Halsted St. Ten įrengtas lietuviškų leidinių knygynas, turįs ir antikvarinį skyrių, kuriame sudėtos Lietuvoje ir Amerikoje anksčiau išėjusios knygos. Knygyne galima įsigyti ir tautodailės dirbinių.

• Marijonų kongregacijos generolas kun. dr. V. Mroczek, M. I. C. vizitacijos reikalais šį pavasarį atvyko į Ameriką ir apsistojo Čikagoje.

• Į Lietuvių Studentų Sąjungos JAV centro valdybą išrinkta: Antanas Sužiedėlis, Pranas Joga, Arvydas Barzdukas, Dalilė Valančiūtė, Raimundas Mieželis, Bronius Juodelis ir Antanas Dundzila. Be to išrinkta revizijos komisija ir garbės teismas.

• Prof. Vaclovas Biržiška iš JAV valdžios gavo senatvės pensiją.

Rugp. 17 — 25 Anglijoje. Nottingham universitete, **XXIII tarpt. Pax Romana kongresas.** Tema — "Iš universiteto į gyvenimą". Jame dalyvaus ir SAS atstovai bei kitų liet. organizacijų kviestieji svečiai.

Spalių 5 — 9 antrasis tarpt. katalikų artistų kongresas. Tema — "Artistų kultūrinė ir dvasinė misija".

Kun. J. Prunskio auka
Ateičiai $50.00,

kaip priedas kiekvienam šių metų naujam prenumeratoriui po 1 dol., jau pasiekė savo tikslą. 50 naujų Ateities prenumeratorių dėkoja kun. dr. J. Prunskiui, kad jiems Ateitis šiemet tekaštavo tik 4 dol. Taip pat ir administracija labai nuoširdžiai dėkoja ir prašo Ateities neužmiršti ir toliau. Pereitais metais kun. dr. J. Prunskis skyrė 50 dol. premiją dviem geriausiems rašiniams.

PLAČIAME PASAULYJE

BALTIMORE, MD.

Gegužės 8 d. visi Baltimorės ateitininkai atšventė Nekalčiausios Marijos Širdies Šventę ir Motinos Dienos minėjimą. Šventė pradėta mišiomis ir bendra komunija. Po to agapė su programa. Pritaikytą paskaitą ir nuoširdžius sveikinimus atvežė Tėvas V. Gidžiūnas, OFM. St. Eringis paskaitė ištrauką iš romano "Trumpa diena" apie Lietuvoje gegužinių pamaldų papročius. D. Pukelytė ir R. Kudirkaitė padeklamavo po eilėraštį. Sudainavus keletą dainų bei linksmai pasišnekučiavus, agapė užbaigta giesme "Marija, Marija". Programą pravedė V. Bogutaitė.

Dideli ir maži Baltimorės ateitininkai gegužės 8 d. turėjo gražią ir linksmą išvyką. Jauniesiems moksl. at-kams p. Šilgalienė pravedė įvairius žaidimus, laimėjusieji gavo dovanų. Saulei leidžiantis, kun. P. Patlabai vadovaujant, atgiedojome gegužines pamaldas. Išvykai rūpestingai vadovavo A. Radžius.

Gegužės 26 d. stud. ateitininkai surengė Juozui Dėdinui išleistuves. Buvęs mūsų pirmininkas išėjo į JAV kariuomenę. Sendraugių vardu atsisveikinimo žodį tarė poetas K. Bradūnas, studentų — G. Buračaitė ir moksleivių — St. Eringis. Prisiminimui jam buvo įteiktas auksinis kryželis. **G. B.**

Baltimorės ateitininkai iškylauja

NEW YORKE ŽVANGA "GRANDIS"

Smagu, smagu, kai sodai žyd'..
(Iš grandiečių tradicinės dainos)

Šiais metais New Yorko at-kų technikų iniciatyva atgaivinta "Grandies" korporacija. Daugeliui studentų at-kų susidomėjus griežtaisiais mokslais, atsirado reikalas ne tik palaikyti Lietuvos korporacijų tradicijas studentų tarpe, bet taip pat suburti jaunuosius technikus bendram darbui, plečiant savo akiratį ir už grynai profesinių ribų. Greta tolimesnio lavinimosi savo profesijoje grandiečiai taip pat gilinasi ir į visuomeninę veiklą, bei talkininkauja kitiems idėjos draugams organizaciniame darbe.

Šiuo metu New Yorko "Grandis" turi dvyliką narių. Jau padaryta eilė susirinkimų, nustatytas darbo planas ir pasiskirstyta darbais. Taip pat "Grandis" neoficialiai globoja New Yorko moksleivių at-kų kuopos berniukų būrelius ir talkininkauja jų susirinkimuose; grandiečiai — S. Bobelis ir R. Kontrimas yra būrelių globėjai, gi kiti — talkininkauja, skaitydami moksleiviams paskaitas.

Tikėdami laisvos Lietuvos prisikėlimu, grandiečiai pradėjo Lietuvos atstatymo pašnekėsius — seminarą. Pirmasis pokalbis įvyko balandžio 23 Bridgeporte pas inž. J. Rygelį. Šių pašnekėsių tikslas— susipažinti su Lietuvos atstatymo klausimais, ir parengti bei surinkti medžiagą įvairiems būsimiems atstatymo darbams.

New Yorko draugovės parengimams paįvairinti sudarytas grandiečių sekstetas. Šiuo metu grandiečiai rengiasi stud. at-kų stovyklos "korporacijų dienai" 'ir įžodžiui. New Yorko skyriaus valdybą šiuo metu sudaro A. Sabaliauskas— pirm., A. Ivaška — sek. S. Bobelis— ižd. Į korporaciją priimami visi studentai at-kai arba baigę studijas vyrai, kurių studijų šaka yra technika, matematika chemija, fizika ir biologija.

Grandietis.

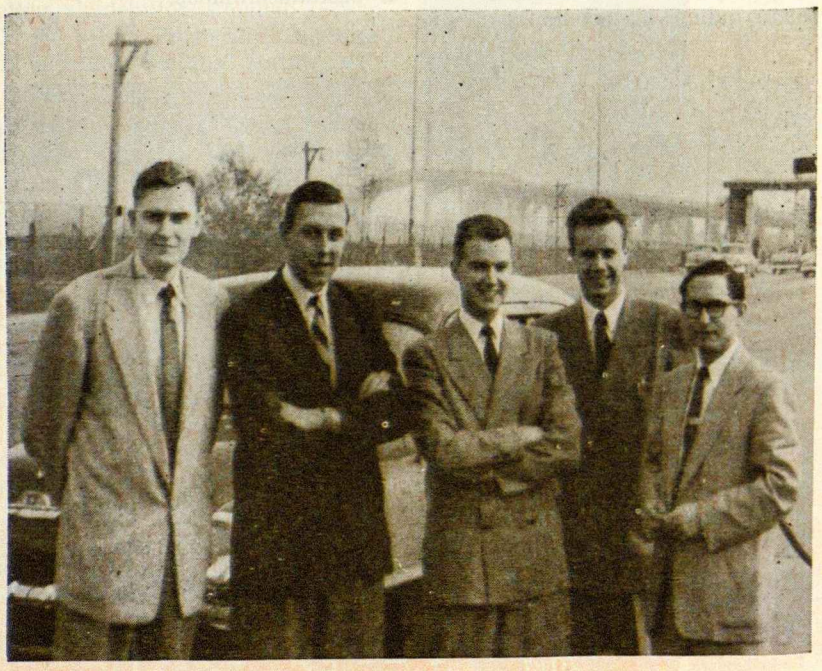

← New Yorko "Grandies" penketukas išvykos į Bridgeportą metu

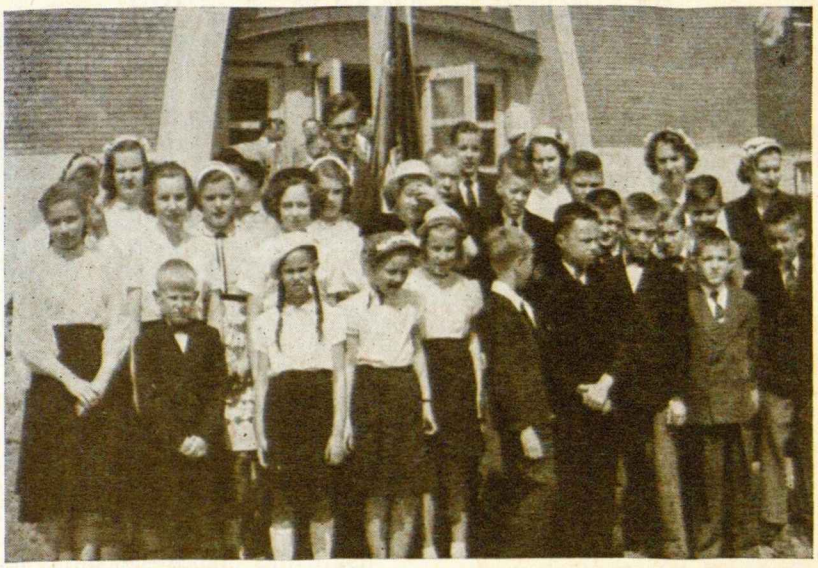

Montrealio moksl. at-kų grupė su savo vėliava ir dvasios vadu kun. J. ← Raibužiu.

ŠVENTĖ MONTREALYJE

Montrealio studentų ir moksleivių "Prano Dovydaičio" at-kų draugovė gegužės 15 d. naujoje Aušros Vartų bažnyčioje davė iškilmingą jaunesnių ir vyresnių at-kų priesaiką. Nors Montrealio at-kų studentų tik penki nariai, tačiau mokyklinis jaunimas, vedamas sendraugės p. Giriūnienės, Nekalto Prasidėjimo sesučių bei dvasios vado kun. J. Raibužio ir J. Jokubaitytės, turi 33 narius.

Kun. J. Raibužis ta intencija atlaikė mišias ir įspūdingame pamoksle trumpais bruožais apibūdino at-kų istoriją, pareigų tikslą bei idėjas, tikybos brangybę ir ypač pabrėžė tautos reikalus — nenutautėjimą. Po bendros komunijos buvo turtinga agapė, kurioje sendraugių naujai išrinktas pirmininkas Dr. S. Daukša perdavė nuoširdžiausius sveikinimus. Parapijos klebonas Tėvas J. Kubilius, kun. Kulbis ir kun. J. Raibužis nustebino publiką nepaprastai jaukiu ir trumpu žodeliu. Svečiai sotinosi ir gėrėjosi moksleivių entuziazmu. Pasirodė mergaičių choras, ved. Marijos Stankaitytės. Buvo ir deklamacijų.

Su pavasariu ir atsigavusia dvasia, su gėlėmis ir šeimininkių nuovargiu uždarėm iškilmingo sekmadienio duris. Turim vilties, kad nauja studentų kuopos valdyba: pirm. Alfredas Pusarauskas, sekr. Julija Jokūbaitytė, ižd. Algis Jurkus — ir toliau judins mūsų veikimą. **ER**

WINNIPEGAS

Kanadiečiai ateitininkai nesnaudžia ir Winnipege. Gegužės 7 surengė linksmą vakarą, suvaidindami D. Andriulio operetę "Viengungius". Artistai ir solistai ne profesionalai, bet savo vaidmenis atliko gerai. Vaidino: J. Kurauskienė, p. Sodaitis, J. Vidžiūnas, p. Federavičienė, J. Činga, St. Bujokas, K. Stonkus, G. Zavadzkaitė ir L. Šmaižytė. Šiam pastatymui dalyviai įdėjo nemaža savo atliekamo laiko. Džiugu, kad prie vaidinimo prisidėjo ir ne ateitininkai.

Winnipego at-kų kuopai jau ketvirti metai pirmininkauja J. Činga. Kiti valdybos nariai — J. Kurauskienė, sekr.; S. Ramančiauskas, ižd.

Stebėtojas

BOSTONAS

Bostono ateitininkiškasis jaunimas gegužės 8 turėjo savo metinę šventę. Kartu buvo paminėta ir Motinos diena. Šventė buvo pradėta pamaldomis ir bendra komunija.

Šv. Petro parapijos salėje įvyko iškilmingas posėdis, kurį atidarė stud. at-kų draugovės pirm. A. Žižniauskas. Salėje esančios motinos buvo apdovanotos gėlėmis. Buvo padaryti pranešimai apie Bostono at-kų vienetų veiklą. Studentų draugovės vardu kalbėjo A. Žižniauskas, moksleivių — kuopos pirm. T. Vasaitis. Nemažas būrys studentų ir moksleivių davė ateitininkišką pasižadėjimą, kuriam vadovavo Bostono at-kų kapel. kun. J. Žuromskis ir pats Ateitininkų Federacijos vadas S. Sužiedėlis. Paskaitą lietuvybės išlaikymo tremty klausimais skaitė stud. A. Vedeckas iš New Yorko.

Patys ateitininkai išpildė ir meninę programą, suvaidindami St. Lauciaus 1 v. vaidinimą "Paslaptingoje zonoje". Vaidinimą paruošė inž. K. Barūnas, vaidino R. Leimonas, S. Leimonas, I. Nikolskytė, L. Šmitaitė, K. Vasaitis, T. Vasaitis ir A. Žižniauskas. Po vaidinimo buvo S. Leimonienės paruoštas montažas, pritaikytas Motinos dienai, kurį atliko Bostono moksl. at-kai. Po programos įvyko vaišės ir pasilinksminimas.

R. G.

Lietuvos Karaliaus Mindaugo → moksl. at-kų kuopa Detroite su savo globėju Pr. Zaranka.

New Yorko ateitininkų šventės → dalyviai.
Nuotr. V. Maželio

NEW YORKAS

• Ir šiais metais metinė New Yorko ateitininkų šventė praėjo pakiliai ir smagiai. Balandžio 17 Angelų Karalienės bažnyčioje įvyko pamaldos ir bendra komunija. Pamaldas laikė ir pamokslą pasakė kun. Pikturna. Bendri pusryčiai įvyko parapijos salėje.

Tuoj po agapės kitoje salėje įvyko iškilmingas posėdis, kuriam vadovavo A. Vedeckas. Garbės prezidiumą sudarė: Federacijos Vadas S. Sužiedėlis, kun. Petrėnas, prof. J. Brazaitis, p. Vainius, dr. Užupienė — viešnia iš Kanados, J. Baužys, P. Jurkus. Čia pat įvyko pasižadėjimų apeigos. Pasižadėjimus davė moksleiviai: Krinickaitė, Vasikauskaitė, Šetikaitė, V. Kleiza, D. Banaitis, ir studentai — N. Arminaitė ir A. Ivaška. Sveikinimo kalbas pasakė visi prezidiumo nariai. Pagrindinį žodį tarė prof. J. Brazaitis.

Vakare Apreiškimo parapijos salėje įvyko "Ateities" naudai rengtas vakaras. V. Žukausko vadovaujama vaidintojų trupė suvaidino "Pinigėlius". Po to — pasilinksminimas su šokiais ir dainomis.

• Gegužės 21 kol. I. Mikulskytės bute įvyko steigiamasis stud. atkių "Giedros" korporacijos susirinkimas, kuriam pirmininkavo T. Ivaškaitė, sekretoriavo I. Banaitytė. Filisterė p. Vainauskienė, pasveikinusi besiorganizuojančias giedrininkes, skaitė išsamią paskaitą apie liet. studentijos veiklą nuo pat Vilniaus akademijos įsteigimo 1579 m. iki šių dienų. Filisterė p. Dumbrienė aiškino "Giedros" statutą.

"Giedros" šūkis "Į kalnus, į viršūnes!" — aukštų dorybių ir lietuvybės puoselėjimas.

Laikinąją New Yorko "Giedros" valdybą sudaro: pirm. — T. Ivaškaitė, sekr. — I. Banaitytė. Čia pat po susirinkimo buvo įteiktos vestuvinės dovanos kol. V. Grajauskaitei. Susirinkimas baigtas jaukiai ir smagiai besivaišinant kol. I. Mikulskytės paruošta kavute ir kitais skanėstais.

Gegužės 15 d. stud. at-kų draugovė padarė išvyką į pp. Kazickų vilą, kur įvyko susirinkimas ir pasilinksminimas. Paskaitą skaitė dr. A. Musteikis. Meninėje programoje pasirodė V. Karečkaitė, R. Kisielius, J. Pupius. A. Sabaliauskas, T. Ivaškaitė ir D. Vebeliūnaitė paskaitė humoristinių eilėraščių.

PHILADELPHIJOJE BAIGTI MOKSLO METAI

Mokslo metų užbaigai įspūdingiau paminėti filadelfiečiai rengė jaunimo vakarą, kuris įvyko birželio 18 d. šv. Andriejaus parapijos salėje. Visos jaunųjų meninės pajėgos buvo sutelktos tam pasirodymui. Ateitininkai gyvai pradėjo rūpintis vasaros stovyklų reikalais. Stengiamasi, kad kuo didesnis skaičius galėtų stovyklose dalyvauti.

Raimunda Binkevičiūtė ←

→ Audronė Gaigalaitė

Šį pavasarį nemažas būrys Philadelphijos moksleivių ateitininkų baigia aukštesniąsias mokyklas: Aleknaitė, Binkevičiūtė, Bertašius, Čikotaitė, Gaigalaitė ir Petrauskaitė. Atrodo, kad visi nuo rudens pradės aukštuosius mokslus ir įsijungs į studentų at-kų draugovės eiles. Studentų draugovės pirmininkas Kęstutis Pliuškonis džiugiai laukia naujų narių.

Pasižymėjo moksle. Iš 800 mergaičių, baigiančių šiais metais katalikišką J. W. Hallahen vardo gimnaziją, pirmąja mokine baigia lietuvaitė, moksl. at-kų kuopos pirm., ateitininkė **Raimunda Binkevičiūtė.** Ji jau gavo pilną 4 metų stipendiją studijuoti patologijos mokslus šv. Juozapo kolegijoje, Chestnut Hills. R. Binkevičiūtė dalyvavo rytinių valstybių kat. mokyklų lotynų kalbos konkurse ir laimėjo pirmąją vietą. Už geriausius pažymius ji buvo apdovanota įvairiomis dovanomis. Pirmąja mokine Raimunda ėjo per visas gimnazijos klases.

Tą pačią mokyklą šiemet baigia ir **Audronė Gaigalaitė,** ateitininkiškam jaunimui gerai pažįstama savo balsu. Audronė taip pat gavo 4 metų pilną stipendiją į Holy Family of Nazaret kolegiją. Studijuodama ji nežada mesti dainos meno, bet ir toliau lavinsis pas solistę J. Augaitytę.

CLEVELANDAS

Balandžio 19 buvo sušauktas studentų at-kų susirinkimas. Nepajėgus visų darbotvarkės punktų apsvarstyti viena diena, susirinkimas buvo nukeltas į sekančią dieną. Abiejų susirinkimų rėmuose buvo išklausyta A. Bagdanavičiaus referatas "Katalikiška pasaulėžiūra", po kurio vyko gyvos diskusijos. Apsvarstyta visa eilė einamųjų reikalų. Susirinkime dalyvavę svečiai prof. A. Damušis ir p. Graužinis kreipėsi į at-kus studentus, prašydami pagalbos ALRK Federacijos narių vajui pravesti.

Nijolė Vedegytė - Palubinskienė dalyvavo Clevelando Meno Instituto metinėje parodoje su trim aliejaus ir dviem grafikos darbais. Vienas iš aliejaus darbų "Nature Morte" — buvo įdėtas Cleveland Plain Dealer dienraštyje kaip geriausias darbas parodoje, ir laikraščio meno kritikas nusistebėjo, kad už jį nebuvo paskirta pirmoji premija.

Trisdešimt septintoje metinėje įvairių šakų Clevelando menininkų "May Show" parodoje Vytautas Valaitis fotografijos skyriuje už nuotraukas "Išmuštas langas" ir "G. I. Joe" gavo antrąją premiją.

li

Balandžio 3 Naujojoje Parapijoje lankėsi kun. V. Gidžiūnas, At-kų Federacijos dvasios vadas, laikydamas rekolekcijas. Ta proga buvo padarytas berniukų būrelio susirinkimas, kuriame jis tarė mums daug gražių pamokančių minčių. Berniukų būrelio naujas pirmininkas yra Vytenis Damušis.

Gegužės 1 kun. K. Širvaitis, buvęs Clevelando at-kų dvasios vadas, atšventė savo 20 metų kunigystės jubiliejų. Akrono visuomenė surengė jam vaišes, į kurias susirinko to miesto lietuviai ir gana didis skaičius iš Clevelando. Clevelando moks. kuopa pasveikino jį, linkėdama jam dar daug metų dirbti su at-kais, ir įteikė kuklią dovanėlę — Lietuvos vytį.

• Clevelando at-kų kuopos narys **Vidmantas Prikockis,** baigdamas aukštesniąją mokyklą (High School), pasižymėjo ne tik gabumu moksle, bet taip pat lėktuvų modelių statyboje ir jų pasirodyme. Dalyvaudamas lėktuvų modelių varžybose, jis laimėjo pirmą vietą, už kurią jis gavo stipendiją universitetan iš "Cleveland Women's Chapter, National Aeronautic Association". Vidmantas buvo aprašytas Clevelando amerikoniškuose laikraščiuose ir taip pat porą kartų jį girdėjome per radiją. Amerikiečiai buvo gana sužavėti ir sujaudinti, kada jo mokyklos direktorius papasakojo laike pusryčių, kurie buvo suruošti stipendijos įteikimo proga, jo pabėgimą iš Lietuvos. Vidmantas buvo pasveikintas laišku Ohio valstybės sekretoriaus Ted. W. Brown.

Šį užsiėmimą jis pradėjo atvykęs į JAV. Brooklyne susipažino su lėktuvų modeliais, o atvykęs į Clevelandą, įstojo į vieną šios šakos klubą ir už pusantrų metų surinko daugiausia taškų už savo kolegas. Į šį darbą jis yra sudėjęs daug savo jėgų ir pastangų ir be abejo yra vertas šios stipendijos. Vidmantas ruošiasi eiti į John Caroll Universitetą, Clevelande.

Lietuviai, ypač at-kai, gali pasididžiuoti ir džiaugtis, kad jų jaunimas pasižymi įvairiose šakose. Clevelando Maironio kuopa sveikina Vidmantą Prikockį ir tikisi, kad ir toliau jam taip seksis. **R. L.**

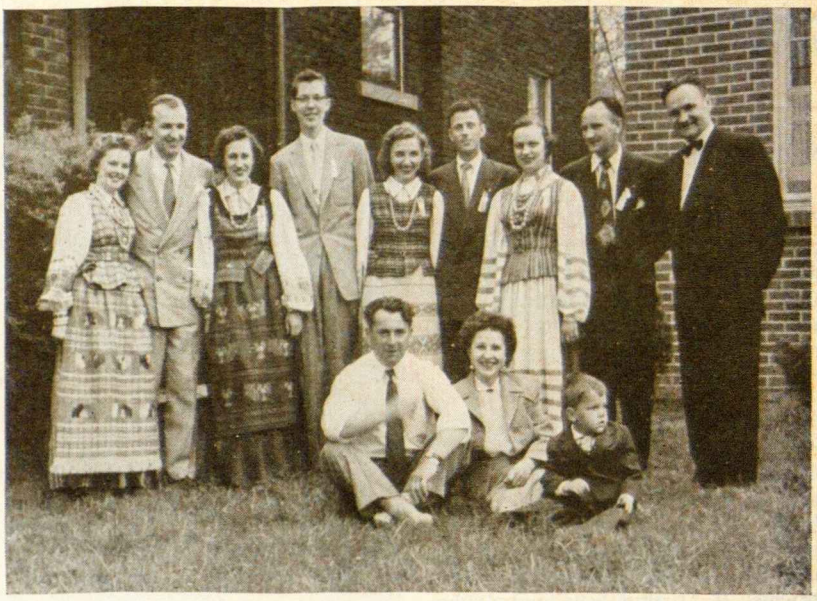

Grupė Detroito at-kų svečiuose pas windsoriečius, Kanadoje

Viršuje: Marquette Parko, Chicagoje, moksl. at-kės atlieka radijo programą.

Apačioje: Marquette Parko moksl. at-kių kuopos valdyba su globėja Aldona Šoliūniene.

SAVAITGALIS PAS URBANOS STUDENTUS

Urbana-Champaign miestelis, kuriame yra Illinois universitetas, kiekvienais metais vis dažniau minimas, ypač studentijos tarpe. Šiame universitete tarp 21,000 studentų yra apie 80 lietuvių. Studentų ateitininkų draugovė, šiuo metu turinti apie 15 narių, gyvuoja jau nuo 1953-54 m. m. Šiais mokslo metais jai vadovauja Julius Jodelė — pirm., Juozas Manelis ir Dangyra Laukytė.

Urbanos studentai ateitininkai, norėdami supažindinti kitus kolegas su studentiškuoju miesteliu, nuo pereitų metų įvedė tradiciją surengti pavasario semestre susitikimą. Pereitais metais daug svečių suvažiavo vasario mėnesį, o šiais metais gegužės 7 - 8 dienos buvo praleistos smagioj ateitininkiškoj nuotaikoj.

Gegužės 7, apie pietus, viena mašina po kitos rinkosi prie YMCA patalpų, Nors svečiai ir atsivežė lietų, bet jauki nuotaika ir džiaugs-

Kopos Kuršių mariose →

mas sutikus senai matytus draugus, pripildė susitikimo vietą. Matėsi svečių iš Chicagos, St. Louis, Clevelando, Baltimorės ir net iš Brocktono.

Susirinkime, kuris įvyko už kelių valandų, išklausėme SAS CV pirmininko Kęstučio Keblinsko, atvykusio specialiai iš Brocktono, paskaitos, kurioje buvo nagrinėjamos sąjungos veiklos problemos. Susirinkimui pirmininkavo J. Dėdinas iš Baltimorės ir L. Abramikaitė iš St. Louis.

Vakare visi svečiai ir vietiniai studentai dalyvavo linksmavakary, kuriame "Kolegė Piela" brūžino visus kaip beišmanydama, padedant jos geriems draugams J. Maneliui, V. Kleizai ir L. Širmulytei.

Sekmadienis buvo saulėtas. Po mišių šv. Jono studentiškoj koplyčioj, dalyviai susirinko bendrai agapei. Pripildę tris kambarius jaukioj valgykloj, valgėm kiaušinius, gėrėm kavą ir dainavom. Ne tik sutartines traukėm, bet ir lenktiniavom, kuris kambarys daugiausiai dainų moka.

Išleidus Clevelando svečius, dainas ir žaidimus tęsėme nedideliame Crystal Lake parke. Po keletos smagiai praleistų valandų grįžome prie universiteto, kur įvyko Motinos Dienos minėjimas. Vyt. Žvirzdys skaitė paskaitą. Jis iškėlė motiną Lietuvoj ir išeivijoj ir palygino jos vaidmenį, kada motulė verpdama mokė vaiką skaityti, vėliau laisvoj Lietuvoj ir dabar čia, svetimam krašte.

Meninė programa, atlikta pačių Urbanos-Champaign studentų, buvo įvairi ir įdomi. A. Snarskis padainavo keletą dainų, grupė kolegų-gių skaitė Nelės Mazalaitės legendą "Liepsna žaizdoje", M. Motiekaitis paskambino pianinu ir V. Juodka paskaitė iš J. Biliūno "Kūdikystės prisiminimų". Programos užbaigai kalbėjo Tėv. Borevičius.

Atsisveikinant visų žodžiai buvo: "Iki pasimatymo stovykloj, o kitais metais vėl Urbanoje. **D. V.**

LIETUVOS VAIZDŲ ALBUMAS

Prieš keletą metų buvo išleistas Vytauto Augustino vaizdų albumas — "Tėvynė Lietuva". Išsisėmus jo laidai, Ateitis, susitarus su autorium, išleidžia naują laidą, kuri bus ištisai perredaguota, įvedant arti 50 naujų nuotraukų. Įvadą parašė prof. J. Brazaitis.

Albumo kaina — 5 dol. Jau dabar renkamos prenumeratos. Iš anksto užsisakius, duodama nuolaidą. Užsakymus siųsti: Ateitis, 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

NAUJOS KNYGOS IR ŽURNALAI

Leonardas Andriekus: ATVIROS MARIOS. Lyrika. Išleido Tėvai Pranšiškonai, Brooklynas, 1955 m. Iliustravo J. Valius. 134 psl. Kaina 2 dol.

Pirmasis Nepriklausomos Lietuvos Dešimtmetis (1918-1928). Parašė P. Klimas, K. F. Kemėšis, J. Purickis, J. Savickis, M. Yčas. I knyga, II leidimas. Išleido Nidos Knygų Klubas, 1955 m., 176 psl.

Assembly of Captive European Nations, First Session (September 20, 1954 - February 11, 1955). Organization, resolutions, reports, debate. 192 psl. Išleido ACEN (Assembly of Captive European Nations), 29 West 57th St., New York 19, N. Y.

Petras Daugintis, S. J.: PREISSETZUNG UND DIE BAUERNFRAGE. Ištrauka iš disertacijos Gregorianum universitete. Universiteto leidinys. Roma, 1955 m., 62 psl.

Lituania. Lietuvos Pasiuntinybės Montevideo leidinys. 1955 m., 72 psl.

The Baltic Review nr. 4. Vyr. red. dr. Antanas Trimakas. 80 psl. Leidžia Laisvosios Estijos, Latvijos ir Lietuvos Komitetas New Yorke. Išeina 3 kartus metuose.

Muzikos žinios. Leidžia A. L. R. K. Vargonininkų Sąjunga. Išeina 4 kartus metuose. Red. J. Kreivėnas. 37 psl.

Lux Christi. Leidžia A.L.R.K. Kunigų vienybė, red. kun. V. Rimšelis, M.I.C., 1955 m. nr. 1 (16).

STUDENTŲ GAIRĖS. Nr. 20, 1955 m. gegužės mėn. Leidžia Lietuvių Stud. S-gos JAV Centro Valdyba. Redaguoja Pranas Joga. Numeris skirtas rinkiminei apžvalgai ir akademinio gyvenimo aktualijoms.

MŪSŲ VYTIS. P.L.S.S. vadų, vadovių ir akademikų skautų-čių laikraštis. Nr. 3(65). 1955 m. gegužė—birželis. Red. vyr. sktn. Bronius Kviklys.

EGLUTĖ. 1955 m. gegužės mėn., Nr. 5. Red. Pranas Naujokaitis. Spausdina N. Pr. Seserų spaustuvė, Putnam, Conn. Gausu medžiagos Motinos dienai.

LAIŠKAI LIETUVIAMS. 1955 m. gegužės mėn. Nr. 5, vol. VI. Red. Juozas Vaišnys, S. J.

KOLUMBIJOS LIETUVIS. Kolumbijos lietuvių katalikiškai tautinės minties leidinys. 1955 m. sausio — kovo mėn. Nr. 14. Leidžia Lietuvių Katalikų Komitetas Kolumbijoje. Red. kun. Mykolas M. Tamošiūnas, salezietis.

TĖVŲ KELIAS. Venezuelos lietuvių katalikiškai tautinės minties leidinys. 1955 m. sausis — kovas. Nr. 1(63). Red. ir leidėjas — kun. Antanas Perkumas.

Lithuanian American Information Center biuletenis, 1955 m. gegužės 10 d. Adresas: 233 Broadway, New York 7, N. Y.

BULLETIN INTERNATIONAL DE LA JEUNESSE CATOLIQUE. Numero 73, avril 1955. International Federation of Catholic Youth, Torre, Rossa 4, Rome. Biuletenis patiekia daug kronikos iš tarpt. katal. jaunimo veiklos įvairiose šalyse.

Alė Rūta — TRUMPA DIENA. Draugo premijuotas romanas, išleido Liet. Knygos Klubas Chicagoje, 434 psl., kaina 4 dol. Aplankas dail. J. Dabkevičiūtės-Paukštienės.

Liudas Dovydėnas — NAKTYS KARALIŠKIUOSE, apysaka. Išleido Terros leidykla Chicagoje, 168 psl., kaina nepažymėta. Iliustravo dail. Vyt. Ignas.

Mirko Jelusić — CEZARIS, romanas, I dalis. Išleido antra laida Terra Chicagoje, 188 psl. Kaina nepažymėta.

Antanas Vaičiulaitis — PASAKOJIMAI, rinktinės novelės. Išleido Ventos leidykla Vokietijoje, aplankas dail. T. Valiaus, baigiamasis žodis prof. J. Brazaičio, 342 psl. Kaina nepažymėta.

ALp(LKA)1786
1955, Nr.6

Dail. Paulius Augius — Prie Baltijos jūros(Iliustracija iš "Eglė—žalčių Karalienė")

90. 725. 139